

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 101. vuosikerta 10.10.2025

8 | 25

Freelancereiden
ansiot ja
epävarmuus
kasvoivat
s. 6

Salla
Nazarenko:
Oikeusvaltiota
pitää puolustaa
s. 39

Korona-
uutisoinnin
jälkiarviointi jäi
tekemättä
s. 26

Toimittaja Riikka Smolander-Slotte
teki rallikuskista kaksi kirjaa.
Tuliko hänestä kirjuri, viestijä,
terapeutti tai ystävä? **12**

KUVA: HELI SAARELA

Johanna Vehkoo siirtyi Ylen uuteen verifiointitiimiin.

s.37

"Charlie Kirkin surma vei amerikkalaisen median kaaokseen."

Anu Partanen

s.9

Marja Honkonen • marja.honkonen@journalistiliitto.fi

Perusuutistoiminta tarvitsee tuekseen sääntelyä ja rahaa

Suomalaisen median pahimmat kilpailijat ovat kansainväliset alustayhtiöt. Ne vievät yhä suuremman osuuden mainonnan euroista, kaappaavat yleisön huomion ja johdattavat liikennettä kitsaasti uutisten alkuperäislähteille.

Maailmalla ne ovat käyttäneet luvatta tekijänoikeuksien piirissä olevaa sisältöä tekoälymalliansa kouluttamiseen. Julkaisemistaan sisällöistä ne eivät halua kantaa vastuuta.

Suomalaisten mediayritysten on mahdoton kilpailla tasavertaisina valtavia kansainvälisiä toimijoita vastaan markkinatalouden säännöillä.

Tarvitaan valtio tasaamaan tilannetta. Tarvitaan sääntelyä ja mediatukea. Tarvitaan mediapolitiikkaa.

JA AIKA KESKUSTELLA mediatuesta ja mediapolitiikasta on nyt.

Sanoma kertoi syyskuun alussa aikovansa lopettaa STT:n sisältöjen käytön. Näyttää epätodennäköiseltä, että kotimainen uutistoimis-

to voisi jatkaa ilman jonkinlaista valtion tukea.

Toiset mediayhtiöt ovat syyttäneet Sanomaa yhteisvastuusta lipeämisestä. Silti myös ne pohtivat omaa jatkoaan STT:n asiakkaina. Sen tarjoama "yleisuutisvirta" on kaikkien mielestä arvokasta, mutta ei yhtiöiden mukaan tuo riittävästi yleisöä eli rahaa.

Mediayhtiöitä voi vaatia ymmärtämään roolinsa journalismin ja demokratia puolustajina, mutta ne ovat yhtä kaikki silti liikeyrityksiä. Niiden voi toivoa, mutta ei luottaa tukevan huonosti tuottavaa perusuutistoimintaa myös vastoin omaa taloudellista etuaan.

Siksi mediatuki on tapa ohjata ne tavalla tai toisella tekemään niin. Tai kääntäen: mediatuki on tapa tehdä kalliin, mutta tärkeän journalismin tekemisestä kannattavaa.

SUURET MEDIAYRITYKSET OVAT suhtautuneet mediatukeen nihkeästi. Ne ovat kannattaneet verotukia, kuten tilausmaksujen arvonlisäveron painamista nolnaan. Journalismin suoraa tukemista ne ovat kavahtaneet, vaikka moni

KUVA: MIKKO VÄHÄNIITTY

”Journalismin tekijöiden näkökulmasta paras mediatuki olisi tuki, joka varmasti ohjautuu sisältöjen tekemiseen.”

yritys myöntyikin pari vuotta sitten hakemaan kertaluontoista, toimitukselliseen työhön tarkoitettua tukea.

Kymmenen viime vuoden aikana Suomessa on kokeiltu monia, aina väliaikaisia malleja median tukemiselle. Mikään niistä ei ole toiminut erityisen hyvin – tai ainakaan mikään niistä ei ole toiminut kaikkien alan toimijoiden mielestä hyvin. Aiemmin kokeillusta voi päätellä sen, etteivät kertaluontoiset tuet auta kuin hetken ja että media-ala tuskin löytää lopullista yhteisymmärrystä parhaasta tukimallista.

Nyt päättäjät viestintäministeri **Lulu Rannetta** (ps.) myöten ovat pohdiskelleet Ylen rahoituksesta nipistämistä STT:n tueksi – ikään kuin media-alan ongelmana olisi se, että tuki on väärässä paikassa sen sijaan, ettei sitä ole juuri lainkaan.

JOURNALISMIN TEKIJÖIDEN näkökulmasta paras mediatuki olisi tuki, joka varmasti ohjautuu sisältöjen tekemiseen. Tuen pitäisi olla pysyvä, jotta toimitukset voisivat suunnitella työnsä

kehittämistä pitkälle tulevaisuuteen.

Ja jotta mediatuki olisi aidosti demokratia-tuki, se pitäisi kohdentaa esimerkiksi paikallis-uutisointiin. Tuen ohjaavalla vaikutuksella pitää silti olla rajansa. Siitä ei saa tulla keppihevonen journalismin ohjaamiseksi päättäjille mieluisaan suuntaan.

Syyskuun lopulla yksitoista huippu-ekonomistia, kuten **Joseph Stiglitz**, **Daron Acemoğlu** ja **Mariana Mazzucato**, vetosi yleistä etua palvelevan journalismin puolesta. Heidän mukaansa median perinteinen liiketoimintamalli on mennyt – ja se on uhka koko yhteiskunnalle.

Tutkijoiden mielestä valtioiden kannattaisi nyt toimia. He kannustavat valtioita miettimään uusia keinoja yleistä etua palvelevan journalismin rahoittamiseksi ja uutta sääntelyä muokkaamaan mediaekosysteemiä, jossa kilpailu ei enää ole reilua.

Journalismin tukeminen on sijoitus luotettavaan tietoon. Nyt on korkea aika ymmärtää se myös Suomessa. ●

Kannen/takakannen kuva: Meeri Utti

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 101. vuosikerta
10. 10. 2025

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Marja Honkonen 050 379 9108

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Martinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 501 0716

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 9/2025
ILMESTYY 7. 11., AINEISTO 29. 10.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

VASTUULLISTA
JOURNALISMIA

KUVA: KAI WIDELL

s.28

Kansan Uutisten
päätoimittaja
Jussi Virkkunen ei
kärsi "vasemmisto-
verotaakasta".

s.10

Media antaa poliitikkojen puhua oikeusvaltiosta lepsusti, väittää

István Rytönen

István Rytönen, teksti • Aapo Huhta, kuva

ISTVÁN RYTKÖNEN

- 31-vuotias juristi ja journalisti. Opiskelee Haaga-Helia ammatti-korkeakoulussa.
- Työskennellyt aiemmin oikeusministeriössä vaaliaiheiden, EU-asioiden ja pohjoismaisen yhteistyön parissa.
- Harrastuksena väitöskirjatutkimus lain ja moraalikäsitteiden välisestä ristiriidosta sekä Unkari-aiheinen blogi *Karpaattien allaspoika*.

Puola ja Unkari. Mitä mielikuvia nimet herättävät?

Maista puhuttiin 2020-luvun alkuvuosina usein parivaljakkona. Ne olivat varoittava esimerkki oikeusvaltion kriisistä ja demokratian rappiosta.

Jos EU-mielinen poliitikko tahtoi ilmaista huolensa Euroopan suunnasta, hänen riitti lausua noiden maiden nimet, ja kokousväki nyökkäsi otsa kurtussa. Puolan ja Unkarin tiet osoittivat, miten naiivisti Euroopassa oli luotettu yhdentymisen ja yksilönvapauksien voittokulkuun.

Väitän, että noihin aikoihin oikeusvaltiosta tuli Suomessa muotisanana. Se yleistyi mediassa ja varsinkin poliitikkojen puheissa. Käsitteen sisältö jäi useinkin hämäräksi. Niin käy toisinaan yhä:

”Oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen on edellytys sille, että Ukrainasta voi tulla EU:n jäsen”, kerrotaan ohimennen Svenska Ylen jutussa korruptiontorjunnasta Ukrainassa.

”Oikeusvaltio, vallan kolmijako ja faktapohjainen päätöksenteko vahvistuivat hetkessä”, toimittaja maalailee Puolan uudesta ajasta *Helsingin Sanomien* kolumnissa.

”Unkaria pitää rangaista rikkomuksista oikeusvaltiota vastaan, suomalaismepit jyrähtävät”, Yle otsikoi.

Oikeusvaltio-terminä on jutuissa kyllä paikkansa, mutta lukija joutuu arvailemaan, mitä sanalla milloinkin tarkoitetaan.

OIKEUSVALTIO ARKISTUI terminä, kun Puolassa ja Unkarissa tapahtui muutoksia, jotka olivat riittävän konkreettisia yleisön käsitettäväksi. Esimerkiksi Puolassa hallitus kiristi aborttilain äärimmilleen ja Unkarissa hallinto kävi median kimppuun.

Oikeusvaltion käsite auttoi niputtamaan huolestuttavat ilmiöt jatkumoksi, vaikka niiden liitännä itse oikeusvaltioon ei aina ollut ihan selvä.

Suomen ja Unkarin hallitukset ajautuivat jopa nokitelemaan oikeusvaltiosta. Unkarin kauhukakara **Viktor Orbán** piikitteli kesällä 2019 Suomea siitä, että meillä on perustuslakituomioistuimen sijaan poliitikkojen muodostama valvontaelin, perustuslakivaliokunta, ja tuomarinimitykset esittelee oikeusministeri ja ne vahvistaa presidentti.

Uutisarvoista näytti olevan Orbánin röyhkeys ja itse konflikti: vakaa Suomi vastaan huokuva Unkari. Harvassa

olivat analyysit siitä, voisiko pullistelevan Orbánin puheissa ollakin jotain perää.

Opettelimme vasta, että oikeusvaltio on monisyinen ja elävä rakennelma, jota ei kannata arvioida binäärisesti.

Unkaria ja Puolaa koskevat uutiset synnyttivät myytin kahdenlaisesta Euroopasta. Lännessä oikeusvaltio on vahva ja kestää kyllä pienet poikkeusmenettelyt, jos valtakunnan etu sitä vaatii. Itäisessä Euroopassa sen sijaan oikeudellinen venkoilu on merkki oikeusvaltion rapautumisesta.

Vai muistatko juttua, joka käsittelee vaikkapa Ranskan nopeutettuja lainsäädäntömenettelyjä oikeusvaltio-ongelmana? Luotamme tyynesti, että vanhat demokratiat kyllä aina palaavat oikeusvaltiollisiin uomiinsa.

En suinkaan vastusta sitä, että oikeusvaltiokäsitettä pyöritellään ulkomaanjutuissa, olivatpa ne idästä tai lännestä. Toivoisin vain mahdollisimman tietoista pyörittelyä – mieluummin kuin huoletonta lätkimistä.

PAHIN VIRHE ON, jos media antaa yksin poliitikkojen määritellä oikeusvaltio-ongelmat. Kun tiedotusvälineet kysyvät europarlamentaarikoilta oikeusvaltiosta, heiltä kysytään mielipidettä Unkarista – ei suinkaan Tanskasta tai Irlannista.

Tavallisesti poliitikko harmittelee, että Unkarissa on demokratia ja oikeusvaltio huonossa jamassa, ja asioiden pitäisi muuttua. Liian usein jää kysymättä, mikä kaikki on pielessä ja minkä verran tilanteen kuuluisi parantua, jotta oikeusvaltio olisi siedettävästi eli läntisesti rempallaan.

Jos jatkokysymyksiä ei esitetä, myyttinen jako meihin kunnan oikeusvaltioihin ja noihin kaalimaihin uhkaa vakiintua. Ja niin kauan kuin suomalaiset hahmottavat maansa vankasti ”hyvien” joukkoon, kotimaiset poikkeukset oikeusvaltioon tuntuvat petollisen mitättömiltä. Ongelmaa helpottaa, jos yleisö oppii, mitä kaikkea oikeusvaltioon kuuluu ja mitä ei.

Ansiokasta valistustyötä ovat tehneet esimerkiksi freelancetoimittaja **Sanna Jäppinen** *Juristimedien* jutussaan oikeusvaltiokäsitteen moniulotteisuudesta ja *Helsingin Sanomien* toimittaja **Susanna Reinboth** jutussaan suomalaisen oikeusvaltion haavoittuvuudesta. Kiintoisaa kyllä, siinä suomalaiset asiantuntijat toivat esille samoja ongelmia kuin Orbán tekopyhässä provokaatiossaan.

Kelju kleptokraatti sattui osumaan oikeaan, mutta oli sihan sitä ollut noloa uskoa. ●

Suomen freelance-journalistien toiminnanjohtaja Anna-Sofia Nieminen muistuttaa, että myös yrittäjillä on oikeus sairaspäivärahaan.

Keskiansiot lievässä nousussa, silti aiempaa harvempi jatkaisi freelancerina

Manu Haapalainen, teksti • Johanna Erjonsalo, kuva

2,7

Ilta-Sanomat on Suomen luetuin lehti. Kansallisen mediatutkimuksen mukaan sen kokonaistavoittavuus on 2,7 miljoonaa. Aikakauslehdistä tavoittavin on **Yhteishyvä** (2,0). Maksullisen sanomalehden (digi tai painettu) saa kotiinsa noin 2,4 miljoonaa suomalaista. Noin 3,6 miljoonaa suomalaista lukee aikakauslehtiä painettuna tai digitaalisena vähintään kuukausittain.

Lähde: KMT 2025

Yleisö tunnistaa liioittelevat raivo-otsikot ja osaa ironisoida niitä, arvelee aihetta tutkinut toimittaja **Valtteri Kykkänen**. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Journalistiliiton freelancejäsenten ansiotasoa on lievässä nousussa, ja he ovat melko tyytyväisiä liiton edunvalvontaan. Siitä huolimatta freelancerina työskentelemiseen tyytyväisten määrä on pienentynyt selvästi aiemmasta, kertoo Journalistiliiton ansiotutkimus.

Syyskuussa valmistuneeseen tutkimukseen vastanneista 53 prosenttia tekisi jatkossakin mieluiten nimenomaan freetöitä. Niitä mieluiten tekevien osuus on laskenut vuoden 2023 vastaavasta tutkimuksesta 11 prosenttiyksikköä. Vastaajista vain 38 prosenttia oli tyytyväisiä töidensä jatkuvuuteen. Pudotusta kahden vuoden takaisesta 56 prosentista on 18 prosenttiyksikköä.

Freelancereihin erikoistunut Journalistiliiton juristi **Heini Hietikko** arvioi tutkimuksen perusteella, että freenä työskentelemisen vetovoima on pudonnut.

”Freelancerina mieluiten työskentelevien osuus on alhaisin koko vuodesta 2002 alkavan tutkimushistorian aikana”, Hietikko sanoo.

Suomen freelance-journalistien toiminnanjohtaja **Anna-Sofia Nieminen** pitää muutosta dramaattisena.

”Varmasti luvuissa näkyy se, että alalla menee huonosti”, Nieminen sanoo.

Nieminen uskoo, että tyytyväisyyden vähentyminen johtuu ainakin osin media-alan kiristyneen taloustilanteen aiheuttamasta epävarmuudesta.

”Myös henkinen ja aineellinen hyvinvointi ovat tutkimuksen valossa hieman huonontuneet”, Nieminen sanoo.

Silti suurin osa freelancereista haluaa edelleen jatkaa mieluiten freetöissä. Nieminen uskoo tämän liittyvän ennen kaikkea vapauden tunteeseen, työaikojen ja työn tekemisen paikan joustavuuteen.

37 prosenttia tutkimukseen osallistuneiden tuloista kertyy journalistisesta työstä. Elokuva- ja tv-työn osuus oli 25 prosenttia, ja viestintätöiden 12 prosenttia. 10 prosenttia vastaajien ansioista tulee muista kuin alan töistä.

Freelancereiden tyytyväisyys Journalistiliiton edunvalvontaan pysyi tutkimuksessa kutakuinkin ennallaan. 59 prosenttia arvioi liiton onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin.

”Uskon ainakin itsensä työllistäjien työehdoista neuvottelemisen vaikuttaneen tähän”, Nieminen sanoo.

TUTKIMUKSEN POSITIIVISIN UUTINEN LIENEE se, että freelancereiden keskiansiot ovat jatkaneet kasvuaan.

Tutkimuksen mukaan freelancereiden keskimääräinen verotettava tulo oli 30400 euroa. Kasvua oli kahden vuoden takaiseen verrattuna noin 1400 euroa. Vuosiansiot ovat siis nousseet vajaat viisi prosenttia.

”Myös henkinen ja aineellinen hyvinvointi ovat tutkimuksen valossa hieman huonontuneet.”

Anna-Sofia Nieminen,
Suomen freelance-journalistien toiminnanjohtaja

”Tulos on mittaushistorian korkein. Sen perusteella suunta on hyvä”, Anna-Sofia Nieminen sanoo.

”30400 euroa vuodessa tarkoittaa toki silti vain noin 2500 euroa kuukaudessa.”

Verotettava mediaanitulo laski tuoreessa tutkimuksessa tuhannella eurolla noin 26000 euroon. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka keskiansiossa on nousua, suurta osaa freelancereista nousu ei koskenut.

”Keskiansion nousuun vaikuttaa herkemmin se, että joillakin on tosi hyvät tulot. Mediaanin lievä lasku kuvaa enemmistön tilannetta paremmin”, Heini Hietikko sanoo.

Naisten ja miesten tuloerot ovat säilyneet merkittävinä. Naisten ilmoittama verotettava keskiansio oli 28300 euroa, miesten 34000 euroa.

VAIN JOKA KOLMAS kyselyyn vastanneista freelancereista uskoo, että voisi sairastuessaan pitää sairauslomaa.

Se on hätkähdyttävä luku, Anna-Sofia Nieminen sanoo.

”Se voi osaltaan johtua pelosta, että jos en tee tätä nyt, en saa enää töitä, tai että oma juttu annetaan jollekin muulle, jos sitä ei pysty hoitamaan ajallaan.”

Nieminen huomauttaa, että yrittäjillä on oikeus Kelan sairauspäivärahaan.

”Liitto on satsannut tästä tiedottamiseen, ja näin on varmasti tehtävä jatkossakin”, Nieminen sanoo.

Journalistiliiton teettämän freelancereiden ansiotutkimuksen toteutti Verian, ja se tehtiin sähköpostikyselynä toukokuussa 2025. Kyselyyn vastasi 433 freelanceria, jotka arvioivat vuoden 2024 tulojaan. ●

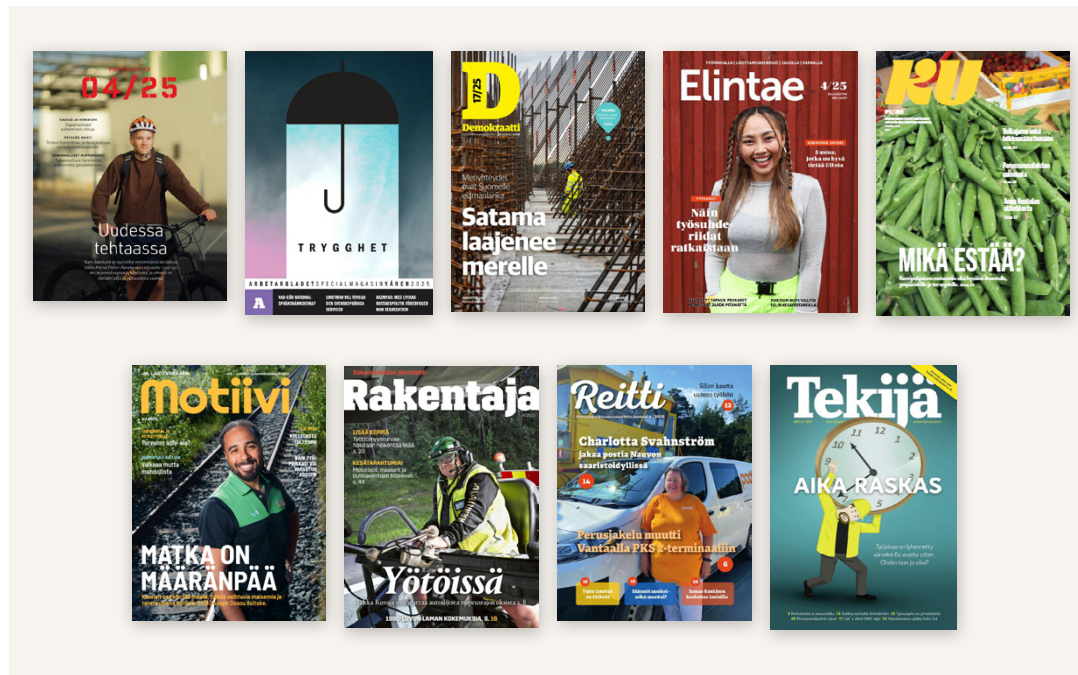

”Keskisuomalainen ei tietenkään ole konsernina yksin vastuussa journalismin ongelmista. Huono henkilöstöpolitiikka on koko media-alan yhteinen epäonnistuminen.”

Toimittaja Arttu Seppänen Journalistissa 26.9. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Wille Rydmanin (ps.) avustajan mukaan Suomen elokuväsäätiö edistää ”jotain ihan muuta kuin kansallista kulttuuri-agendaa”. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Nämä lehdet ovat sitoutuneet maksamaan reiluja palkkioita freetyöstä ja korottamaan palkkioita alan työehtosopimusten mukaisesti.

Journalistiliitto teki kolme uutta freetyösopimusta

Manu Marttinen, teksti • Heli Saarela, kuvitus

Sopimuksia on nyt yhteensä kymmenen.

Journalistiliitto on tehnyt kolme uutta sopimusta itsensätyöllistäjien työehdoista ja palkkioista.

Liitto sopi freelancetyön ehdoista syyskuussa Paperiliiton ja Posti- ja logistiikka-alan (PAU) unionin kanssa ja lokakuun alussa Teollisuusliiton kanssa.

Näin ollen *Tekijä*, *Paperiliitto*- ja *Reitti*-lehdet maksavat jatkossa lehtiin tehdystä freelancetyöstä liiton ajamien työehtojen mukaisesti. Palkkiot nousivat jatkossa alan työehtosopimusten mukaisesti.

Aiemmin Journalistiliitto on tehnyt samanlaisen sopimuksen Rakennusliiton, Julkisten ja hyvinvointialojen liiton ja Suomen Elintarviketöläisten Liiton, *Demokraatin*, *Arbetsbladets*, *Kansan Uutisten* ja Art House -kustantamon kanssa.

”Kymmenen uutta kollektiivista sopimusta vuoden aikana on saavutus sinänsä. Olemme pidemmällä kuin mikään muu ammattiliitto Suomessa”, sanoo Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen**.

Sopimukset mahdollisti EU-komission linjaus vuodelta 2022. Sen mukaan yksityrittäjät voivat tietyissä olosuhteissa neuvotella kollektiivisesti rikkomatta EU:n kilpailusääntöjä.

Jatkossa liitto pyrkii tekemään sopimuksia myös isompien toimijoiden kanssa.

”Ylen kanssa käymme parhaillaan neuvotteluja keväällä sovitun aiesopimuksen pohjalta. Medialiiton kanssa olemme sopineet tapaavamme syksyn aikana kilpailuviranomaisia. Tarkoitus on kuulla KKV:n näkemyksiä itsensätyöllistäjien kollektiivisista neuvotteluista toimialalla”, Savolainen sanoo. ●

ELOKUVASÄÄTIÖ VAROVAISEN TOIVEIKAS TUKIEN JATKOSTA

Kotimainen elokuva-ala jatkaa vaikuttamistyötään elokuvien tuotantotukiin kaa-vaillon leikkauksen perumiseksi. Tuotantotukea jakavan Suomen elokuväsäätiön toimitusjohtaja **Lasse Saarinen** sanoo olevansa asiassa varovaisen toiveikas.

”Niin moni kansanedustaja on suhtautunut viestimme myönteisesti, myös hallituspuolueissa.”

Eduskunta käsittelee ensi vuoden talousarviota lokakuussa. On periaatteessa edelleen mahdollista, että leikkaukset kaatuvat tässä vaiheessa.

”Toisena mahdollisuutena minulle on väläyteltä, että leikkauksia kompensoitaisiin marraskuussa käsitteilyyn tulevassa täydennysbudjetissa”, Saarinen sanoo.

Petteri Orpon (kok.) hallitus esitti tuotantotukeen alun perin 7,8 miljoonan euron leikkausta. Sitten hallitus pienensi leikkauksia 5,5 miljoonaan euroon. Sekä elokuväsäätiö että elokuvantekijät ovat pitäneet tätäkin leikkausta kohtalokkaana iskuna kotimaiselle tuotannolle. Elokuvialalla on herättänyt ihmetystä muun muassa se, että hallitus ei halua nähdä elokuvatuotantaa investointeina suomalaisen elinkeinoelämään.

”Ikävää on sekin, että meiltä peruuntuva leikkausosuuksia aiotaan kohdistaa muualle kulttuuritukiin. Me emme tietenkään haluaisi rahojamme muiden taiteenlajien kustannuksella”, Saarinen sanoo.

Manu Haapalainen

OIKAISUT

Toisin kuin *Journalistissa* 7/2025 kerrottiin, **Markus Pirttijoki** on Päijänne Median Päijät-Hämeen alueen sisältöryhmän johtaja, ei Päijänne Median sisältöjohtaja.

Samassa lehdessä *Iltalehden* otsikointia käsitelleessä jutussa kerrottiin, että ”raivo repesi” -ilmaisua käytetään muussa mediassa satunnaisesti. Sama ilmaisu esiintyy kuitenkin usein myös *Iltasanomien* otsikoissa.

LIITTO KÄYNNISTI SUOSITTELUKAMPANJAN – 50 EURON PALKKIO UUDESTA JÄSENESTÄ

Journalistiliitto on käynnistänyt jäsenhankintakampanjan. Liitto kannustaa jäseniään suosittelemaan Journalistiliiton jäsenyyttä kollegoille, tuttaville ja kavereille, jotka työskentelevät SJL:n jäsenaloilla.

Liitto maksaa uudesta rekrytoidusta jäsenestä 50

euron arvoisen lahjakortin. Palkkion saa liittyneistä työsuhteisista ja freelancejäsenistä, mutta ei eläkeläis- tai opiskelijajäsenistä.

Lahjakortti lähetetään suosittelevalle, kun uusi jäsen on maksanut jäsenmaksunsa. Kampanjalla

halutaan tavoittaa etenkin freelancereita ja viestijöitä. Kampanja kestää vuoden 2026 kevääseen saakka.

Manu Marttinen

Roskaväki korporaatioiden palkkalistoilla

KUVA: MEERI UTTI

Kun **Charlie Kirk** surmattiin, Yhdysvaltojen media päätyi kaaokseen.

Presidentti **Donald Trumpin** lähipiiriin kuulunut 31-vuotias konservatiivioikeistolainen, herätyskristillinen podcast-juontaja, influencerseri ja poliittinen organisoija oli ollut jo kauan nykyajalle tyypillinen yhteiskunnallisen taistelun polttopiste.

Monien mielestä hän solvasi vasemmistoa ja vähemmistöjä, vainosi professoreita ja usutti ihmisiä toistensa kimppuun.

Toisten mielestä hän ja hänen vaimonsa olivat esimerkillisiä kunnon kansalaisia. He neuvoivat hellyttävissä somevideoissaan muitakin nuoria avioliiton ja perheen perustamisen tiellä, ja sen lisäksi Kirk osallistui avoimeen yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Kun Kirk ammuttiin yliopiston kampuksella puhetilaisuuden aikana, kyse oli suuresta uutisesta. Mutta median kaaos ei rajoittunut vain taisteluun tuoreimmista tiedonmuruksista.

MSNBC:N POLITIIKAN KOMMENTOIJIA Matthew Dowd: potkut. *Washington Postin* kolumnisti **Karen Attiah:** potkut. ABC:n talk show -juontaja, koomikko **Jimmy Kimmel:** hyllytys. Heitä kaikkia syytettiin siitä, että he olivat vähätelleet Kirkin murhan traagisuutta tai syyttäneet Kirkiä itseään tai konservatiivioikeistoa Kirkin kuolemasta.

He olivat vain yksi juonne Kirkin surmaa seuranneessa potkuaallossa, kun Trumpin Maga-liike ja Kirkin ihailijat painostivat työnantajia irtisanoimaan heidän mielestään Kirkiä parjanneita ihmisiä. Opettajia, poliiseja, sairaanhoitajia ja toimittajia.

Ilmiö kertoo Yhdysvaltain konservatiivioikeiston alati voimistuvasta pyrkimyksestä vaientaa vastustajat. Mutta toimittajien potkut kertovat myös mediasta.

ENITEN HUOMIOTA HYLLYTETYISTÄ sai Jimmy Kimmel. Hän on kuuluisa ja kysymykset sananvapaudesta ilmeisiä. Kimmelin tapaus herätti kuitenkin myös kysymyksiä journalistisen median omistajien

intresseistä. Kimmelin ohjelmaa lähettää ABC, jonka omistaja on Disney. Se suunnittelee useampiakin yrityskauppoja, joihin se tarvitsee Trumpin hallinnon suostumuksen.

Disney-ABC-ketju antoi Trumpille periksi jo aiemmin, kun ABC:n uutisankkuri **George Stephanopoulos** oli käyttänyt tulkinnanvaraisia ilmaisia kertoessaan oikeusjutusta, jossa Trumpia syytettiin seksuaalisesta väkivallasta. ABC sopi asian ilman ennen oikeuden päätöstä ja maksoi Trumpille 16 miljoonaa dollaria.

Aiemmin Trump haastoi CBS-kanavan oikeuteen **Kamala Harrisin** haastattelun editoinnista. Asiantuntijoiden mukaan CBS olisi hyvin voinut voittaa oikeusjutun, mutta silti CBS:n emoyhtiö Paramount maksoi vapaaehtoisesti Trumpille korvauksia niin ikään 16 miljoonaa dollaria. Paramountilla oli tuolloin myös tekeillä yrityskauppoja, joihin se tarvitsi Trumpin luvan. CBS ilmoitti äskettäin myös lakkauttavansa Trumpia usein arvostelleen **Stephen Colbertin** suosituksen talk shown.

Kolumnisti Karen Attiahin irtisanoneen *Washington Postin* taas omistaa nykyisin Amazonin perustaja **Jeff Bezos**, jonka muilla yrityksillä on niin ikään jatkuvasti bisneksiä Trumpin hallinnon kanssa.

TRUMPIN VIHA MEDIAA KOHTAAN on avointa. Hän on haukkunut CNN:n, *The New York Timesin* ja MSNBC:n toimittajia roskaväeksi, ja äskettäin hän yritti vaatia *The New York Timesilta* 15 miljardin korvauksia kunnianloukkauksesta. Tuomari totesi syyskuussa syytteen perusteettomaksi, mutta Trumpilla on vielä aikaa yrittää uudelleen.

Taistelut osoittavat median omistajuuden merkityksen. Mitä enemmän journalistinen media päätyy osaksi valtavia korporaatioita, sitä vähemmän sen asioista päättävien ihmisten intressissä on puolustaa median riippumattomuutta. Heillä voi olla aivan muita, heidän näkökulmastaan tärkeämpiä asioita työpöydillään, ja jos journalismi hankaloittaa tärkeämpiä asioita, journalismi saa mennä.

Roskat siivotaan pois näkyvistä. ●

Jussi Virkkunen, 46

- *Kansan Uutisten* päätoimittaja ja toimitusjohtaja 2021–
- *Kansan Uutisten* toimittaja 2017–21. Työskennellyt aiemmin määräaikaisissa työsuhteissa muun muassa STT:llä, Puolustusvoimissa, MTV:llä, Nouhau Productionsissa ja Yleisradiossa.
- Yhteiskuntatieteiden kandidaatti Kentin yliopistosta 2004.
- Toisen polven päätoimittaja. Hänen isänsä on *Helsingin Sanomien* entinen päätoimittaja **Janne Virkkunen**.
- Asuu perheensä kanssa Helsingin Kontulassa.

Lehtesi tavoite on tuottaa lukijoille huono omatunto, Jussi Virkkunen

Kansan Uutisten päätoimittajan mielestä vallankumous kannattaa tehdä niin, ettei kukaan huomaa.

Manu Marttinen, teksti • Juuso Westerlund, kuva

Kokemuksesi media-alan eri työnantajista teki sinusta niin innokkaan vasemmistolaisen, että päätit pyrkiä Kansan Uutisten päätoimittajaksi.

Näiden kokemusten ansiosta päädyin kyllä *KU:n* toimittajaksi, kiitos silloisen vasemmistoliiton puoluesihteerin **Joonas Leppäsen**, jonka kanssa pelasin jalkapalloa samassa joukkueessa.

Vasemmistoliitto on SDP:n apupuolue. Kansan Uutiset on vastaavasti Demokraatin pikkuveli.

Toimittajat tykkäävät kehitellä näppäriä vertauskuvia. Jos välttämättä näin haluaa tehdä, voi ajatella, että pikkuveljet ovat yleensä vauhdikkaampia ja kekseliämpiä, koska heidän pitää kamppailla huomiosta enemmän.

Puoluelehden tärkein tehtävä on kritisoida emopuoluettaan siten, että kukaan ei pahoita mieltään ja lakkautta lehteä.

Voiko kirjoittaa kritiikkiä, joka ei pahoita kenenkään mieltä? *Kansan Uutisissa* on käsittäkseni kirjoitettu sellaista kritiikkiä, joka on herättänyt sopivan rakentavaa keskustelua. Laiskaa provokaatiota maailma on jo täynnä, joten sellainen on turhaa.

Kansanedustaja Anna Kontula määrittelee itsensä kommunistiksi. Olet koko urasi koettanut selvittää, että mitä kommunismi oikeasti tarkoittaa.

Olen jo opiskeluaikoina väitellyt riittävän monta kertaa siitä, millaista on oikea kommunismi. Minulla ei ole mielenkiintoa jatkaa sitä keskustelua.

Kutsut Kansan Uutisten podcast-studiota kepeästi "vallankumouskeskukseksi", mikä kertoo kaiken olennaisen suhteestasi oikeaan vallankumoukseen.

Ehkä se kertoo eniten podcastien luonteesta. Siinä missä naisten podcasteissa on usein voimaantumista, miesten podcasteissa on paljon huumoria. Huumorin laatu on sitten toinen kysymys.

Haaveilet, että pääsisit vasemmistoromantiikan hengen mukaisesti tekemään Kansan Uutisten otsikon "Vallankumous on alkanut".

En haaveile, koska nykyaikana mahdollinen vallankumous kannattaa tehdä hitaasti asioita muuttaen, jol-

loin kukaan ei välttämättä huomaa vallankumouksen tapahtumista.

Kansan Uutisten tavoite on tuottaa lukijoilleen huono omatunto, jos he käyvät Ikeassa tai lentävät lomalle.

Olen tehnyt molempia. Se ei ole tarkoituksemme, vaan kiinnittää huomiota rakenteisiin, joka ylläpitävät kestä- mätöntä kulutusyhteiskuntaa. Siten voimme herättää lukijoita pohtimaan, miten he haluavat muuttaa yhteis- kuntaa.

"Vasemmistovero" kuvaa omantunnon tuskaa, josta vasem- mistoaktiivi kärsii erityisesti somepostauksissaan. Itse et moista "veroa" kanna taakkanasi.

Vasemmiston sanotaan kannattavan veroja, mutta tästä verosta pitäisi päästä eroon. Vasemmistovero tekee pienistä nautinnoista asioita, joista yksilö ei voi nauttia, koska pelkää toverin suuttuvan. Vastaavaa oikeistoveroa en ole pystynyt paikantamaan.

Kuluttajien ostopäätösten syyllistämistä saa kivoja kolumnoja, vaikka huomio kannattaisi kiinnittää tuotanto- tapaan. Niistä juttujen teko on kuitenkin liian työlästä.

Ehdottomasti näin. Kävin äsken syömässä herkullista kebabia, ja siitä saisi hyvän vasemmistoverohenkisen kolumnin, että kuinka kehtasin mennä syömään sellais- ta. Toisaalta julkaisemme pitkiä analyttisiä juttuja, jotka keskittyvät tuotantotapoihin ja yhteiskunnan rakentei- siin.

Vasemmistolaisuus on synkkää ja raskasta vastuunkan- toa, mutta perhetaustasi takia voit koska tahansa vaihtaa kepeän porvarilliseen elämäntapaan.

Koen eläväni aika kepeää elämää, jossa on ehkä vivah- teita Anna Kontulan kritisoimasta pikkuporvarillisuu- desta. En koe, että voisin vaihtaa elämäntavasta toiseen. Sitä paitsi se toisi hyvin skitsofreenisen olon.

Isäsi isoisä oli säveltäjämeestari Jean Sibelius. Olet välillä pohtinut nimesi muuttamista J. Sibeliukseksi.

En ole, mutta serkkuni kanssa suunnittelimme, että menisimme Sibelius-monumentille tienaamaan velo- tamalla turisteilta maksua kuvasta Sibeliuksen jälkeläis- ten kanssa. ●

Riikka Smolander-Slotte on kirjoittanut Ylen päivätyönsä ohella viisi kirjaa. Vuosina 2022 ja 2025 kirjoja on ilmestynyt samana vuonna kaksi. "Olen sellainen, että pystyn käyttämään lyhyetkin välit kirjoittamiseen, vaikka ympärillä olisi muuta häslinkiä."

KIRJAT

Riikka Smolander-Slotte kirjoitti rallikuski Jari-Matti Latvalasta kaksi myötäelävää kirjaa. Kun toimittaja ryhtyy elämäkerturiksi, onko hän enää toimittaja – vai kirjuri, viestijä, terapeutti tai ystävä? ➡

Nina Erho, teksti • Meeri Utti, Niclas Mäkelä/Otava, Anne Nähls ja Matti Matikainen, kuvat

Surullisinta on, että kurjuudestani tietää koko Suomi. Ihmisten katseet ovat uteliaita, sääliä ja pistäviä. Olen luuseri rallipoluilla, petturi parisuhteessa ja huijari verottajan silmissä. Pelkään, että minua kohdellaan epäreilusti, liian ankaralla kädellä, ja menetän kaiken, minkä olen vuosien varrella tienannut. Elämäni on palasina, koko kansan riepotehtavana ja kahvihuoneissa päiviteltävänä.”

Katkelma on rallikuljettaja **Jari-Matti Latvalan** elämäkerrasta *Elämän erikoiskoe* (Otava, 2020), jonka on kirjoittanut Ylen urheilutoimittaja **Riikka Smolander-Slotte**. Tämän vuoden heinäkuussa Smolander-Slottelta ilmestyi kirjalle jatko-osa *Yhtä rallia* (Otava).

Elämän erikoiskoe käsittelee Jari-Matti Latvalan elämää lapsuudesta vuoteen 2019, jolloin tämä ei epäonnistuneen kauden jälkeen enää saanut MM-kuljettajasopimusta Toyotalle.

Kirjan pääosassa on Latvalan ura, mutta se käsittelee myös hänen suhdettaan mediapersoonaa **Maisa Torppaan** ja sotkujaan verottajan kanssa. Molempia oli ennen kirjan ilmestymistä käsitelty paljon julkisuudessa.

Yhtä rallia kertoo Latvalan uudesta urasta Toyotan tallipäällikkönä. Kirjan lopussa Smolander-Slotte ja Latvala kiittävät toisiaan ystävyystyönsä. Kirjan esipuheessa Smolander-Slotte kirjoittaa:

”Jari-Matti-Latvalan elämässä tapahtui huikea käänne, kun hänet pestattiin yllättäen Toyotan tallipäälliköksi loppuvuonna 2020. Hän näytti epäilijöilleen, selätti vaikeudet ja nousi jaloilleen.”

Kirjan päähenkilön vaiheiden myötäeläminen on sympaattista, mutta onko se journalistista? Millaaisia valintoja kokenut journalisti tekee kirjoittaessaan auktorisoitua elämäkertaa, jossa korostuu sen päähenkilön näkökulma?

RIIKKA SMOLANDER-SLOTTE ON työskennellyt Ylen urheilutoimittajana vuosituhatien vaihteesta. Päivätyönsä ohella hän on tuottelias kirjailija, jonka kaikki kirjat on kustantanut Otava. *Jari-Matti Latvala – Elämän erikoiskoe* oli Smolander-Slotten esikoiskirja.

Vuonna 2022 Smolander-Slottelta ilmestyi kaksi kirjaa: elämäkerta nuoresta koripalloilijasta **Awak Kuierista** ja voimisteluvaimennusta käsittelevä romaani *Armoton unelma*. Samaa aihetta hän on käsitellyt myös toimittajana. Alkuvuodesta 2023 Smolander-Slotte oli Suuri journalistipalkinto -ehdokkaana jutuillaan rytmisen voimistelun epäinhimillisestä valmennuskulttuurista.

Tänä vuonna Smolander-Slottelta ilmestyi *Jari-Matti Latvala – Yhtä rallia* -kirjan lisäksi elämäkerta plastiikkakirurgi **Atte Mannisesta**.

Elämäkertoja on periaatteessa kahdenlaisia: Auktorisoituja, joissa päähenkilö sanoo viimeisen sanan sisällöstä ja auktorisoimattomia, jotka syntyvät ilman kohteen haastattelua tai edes hyväksyntää. Osa elämäkertureista kirjoittaa molempia. Riikka Smolander-Slotte on kirjoittanut vain auktorisoituja elämäkertoja.

Elämäkertakirjoja on viime vuosina kirjoittanut moni toimittaja. Pelkästään tänä syksynä niitä ilmestyy parikymmentä.

Smolander-Slotten kaksi viimeisintä kirjaa Otavalla kustannustoimittanut **Ulla Böhling** sanoo, että toimittaja on kustantamon näkökulmasta usein tosi hyvä kirjantekijä.

KUVA: NICLAS MÄKELÄ/OTAVA

Ensimmäistä Jari-Matti Latvala -kirjaa kirjoittaessaan Riikka Smolander-Slotte vietti tämän synnyinseudulla Tuurissa viikonkin kerrallaan. Hän haastatteli Latvalaa ja tämän lähipiiriä. Työn tauoilla Latvalan perhe toivotti Smolander-Slotten tervetulleeksi ruokapöytänsä.

”Ammattitoimittaja tietää, mitä kirjoittaminen on ja tuntee oman kykynsä tuottaa tekstiä. Prosessi on ihan erilainen, jos kirjailijalla ei ole kokemusta nopeasta kirjoittamisesta tai suuren tekstimäärän tuottamisesta.”

Böhlingin mukaan kustannustoimittajan ja toimittajan on helppo ”puhua samaa kieltä”.

”Toimittajat ovat tottuneet siihen, että tekstiä editoidaan. He ovat tottuneet toimitusprosessin aikatauluihin ja ovat perillä tekstin työstämisen merkityksestä ja tärkeydestä.”

Böhlingin mielestä on luontevaa, että elämäkerrat tehdään yhteisymmärryksessä niiden päähenkilöiden kanssa. Silti myös faktojen pitää olla kunnossa. Vaikka Latvala on rallimaailman huippuasiantuntija ja Smolander-Slottenkin urheilutoimittajana asioista hyvin perillä, *Yhtä rallia* -kirjan teossa apuna oli myös faktantarkastaja.

”Faktantarkistusta harkitaan tapauskohtaisesti. Tässä yhteydessä se toi turvaa siihen, että harvinaisemmat termit, mutkikkaat tapahtumat ja autoihin liittyvät teknologiat on kerrottu varmasti oikein. Ulkopuolinen tarkistaja säästi sekä Riikalta että minulta aikaa”, Böhling sanoo.

PÄÄHENKILÖÄN KOHTAAN myötäsukaisten elämäkertojen on helppo ajatella olevan heidän viestintäänsä. Toisinaan elämäkertaa ehdottaakin kirjoittajalle sellaisen päähenkilöksi haluava. Smolander-Slotten kirjoissa näin ei kuitenkaan tapahtunut. Atte Manninen -kirja

Haastattelut ovat kirjan kohteille vähän myös terapiasessioita.

Riikka Smolander-Slotte, Ylen urheilutoimittaja ja kirjailija

oli Otavan idea, Awak Kuier ja Jari-Matti Latvala -kirjat Smolander-Slotten ja kustantamon yhteisiä.

Kirjailijaksi Smolander-Slotte halusi jo ennen ensimmäistään aihetta. Parinkymmenen toimittajavuoden jälkeen hän kaipasi uusia ammatillisia haasteita.

Vuonna 2018 Smolander-Slotte kertoi Otavan julkaiseman **Kiira Korven** elämäkerran julkareissa kustantamon välle, että häntäkin kiinnostaisi kirjoittaa kirjoja.

”Kävi tuuri, että heiltä puuttui juuri naistietokirjoittajia varsinkin urheiluaiheista”, Smolander-Slotte sanoo.

Tilaisuuden jälkeen asiat etenivät nopeasti, ja mahdolliseksi kirjan aiheeksi valikoitui Jari-Matti Latvala. Kun Smolander-Slotte otti yhteyttä Latvalaan, tämä inostui asiasta.

”Hänellä oli ralliuran loputtua vähän vaikea hetki, tyhjiö, mutta sen vuoksi myös aikaa, ja varmaan hän halusi purkaa ajatuksiaan. Sitten tuli korona ja vielä enemmän aikaa”, Smolander-Slotte sanoo.

Myös Jari-Matti Latvala sanoo olleensa kirjasta heti tosi innoissaan.

”Olin haaveillut, että olisi kirja omasta urasta”, Latvala sanoo.

Maaliskuussa 2020 Smolander-Slotte jäi Ylestä kirjoitusvapaalle ja alkoi viettää aikaa Latvalan synnyinseudulla Tuurissa. Latvalalla on siellä rallimuseo ja muuta yrittötoimintaa.

Smolander-Slotte vietti Tuurissa viikonkin kerrallaan. Hän haastatteli Latvalaa ja tämän lähipiiriä ja luki leikekirjoja, joita Latvalan äiti oli koonnut tämän urasta. Työn tauoilla Latvalan perhe toivotti Smolander-Slotten tervetulleeksi ruokapöytänsä. Elämän erikoisluokkeen viimeistelyviikon heinäkuussa 2020 koko hänen perheensä asui yhdellä Latvaloiden mökeistä.

Jos tekeillä olisi ollut journalistinen juttu, niin olisi tuskin tapahtunut, Smolander-Slotte sanoo.

”Toisaalta ei sisäpiiriin pääseminen välttämättä ole toimittajallekaan pahasta, jos tämä pystyy pitäytymään tarkkailijana. Itse en huomannut Latvaloista mitään sellaista, mistä he eivät olisi minulle jo kertoneet”, Smolander-Slotte sanoo.

SMOLANDER-SLOTTEN KIRJAT kuvaavat Jari-Matti Latvalaa, joka uransa alussa jutteli mielellään toimittajien kanssa mutta menetti sittemmin luottamuksensa mediaan. Smolander-Slotte arvelee, että Latvalan luottamusta häneen edesauttoi kirjojen sisällön suunnitteleminen yhdessä, tekstien luettaminen Latvalalla ja se, että he kävivät myös kustantamossa yhdessä.

”Kyllä hän tiesi, ettei tässä olla tekemässä mitään *Seiskan* artikkelia, vaan hän saa myös itse kertoa asioita”, Smolander-Slotte sanoo.

Kirjansa päähenkilön pään sisään päästäkseen elämäkerturin pitää jaksaa kuunnella ja maltaa olla syöttämättä haastateltavalle omia ajatuksiaan, Smolander-Slotte sanoo.

”Haastattelut ovat kirjan kohteille vähän myös terapiasessioita. Jos he ovat kirjaan suostuneet, he saavat puhua asiat niin kuin haluavat. Kirjoittajan rooli on poimia oleellinen.”

Latvala sanoo luottaneensa Smolander-Slotten ensisijaisesti siksi, että tämä on urheilutoimittaja eikä viihdetoimittaja.

”Olen aina halunnut mennä elämässä urheilu edellä ja halunnut, että siitä kirjoitetaan eikä parisuhteista.”

Latvala puhuu kirjoissa avoimesti muun muassa virheistään ralleissa, pettymyksistään uralla ja mielenterveyden haasteistaan. Omasta mielestään hän on aika avoin ja helposti lähestyttävä. Silti hänen oli vaikea palata etenkin ralleihin, joissa keskeytykset maksoivat oman, kollegan tai tallin maailmanmestaruuden.

”Ne virheet olisin halunnut unohtaa. Mutta tavallaan puhuminen oli myös niiden asioiden päätös. Puhumalla oli terapeutin vaikutus”, Latvala sanoo.

Hänestä ei koskaan tullut rallin maailmanmestaria.

Latvalan mielestä elämäkertakirjat ovat parantaneet hänen julkisuuskuvansa ja tuoneet lisää ammatillista arvostusta. Siinä missä uutiset kertovat rallien keskeyttämisistä, kirjat kertovat myös niiden taustoista. Ne muistuttavat, että vaikka maailmanmestaruutta ei tullut, muuta menestystä tuli ja että MM-uransa jälkeen Latvala sai uuden tilaisuuden tallipäällikkönä.

”Se on hyvin sanottu, että olet yhtä hyvä kuin viimeisin rallin tulos tai urheilutulos. Se on ihmisillä mielessä. Mutta kun katsoo saavutuksia aikajanalla kauemmas, se antaa toisenlaisen kuvan”, Latvala sanoo.

PARISUHDETTA MAISA TORPPAAN Latvala ei olisi halunnut kirjoissa kommentoida. Viikkojen haastattelujen jälkeen hän kuitenkin suostui puhumaan myös siitä. Suorasukaisimmin aihetta kommentoivat muut kuin Latvala. Esimerkiksi Latvalan ystävä **Joonas Myllymäki** sanoo *Elämän erikoiskokeessa* Torpan ”hoksanneen, miten helppoa hänen elämänsä olisi Jari-Matin rinnalla”.

Hän ui hienosti kaikkien läheisten elämään ja manipuloi Jari-Mattia ja muita Jari-Matin kautta.

Maisa Torpan kommentteja kirjassa ei ole. Smolander-Slotten mukaan Torppaa ei haastateltu, koska tämä on itse näkyvä mediahahmo ja oli jo purkanut suhdetta julkisuudessa.

”Jari-Matti ei ollut ottanut asiaan julkisesti kantaa. Tämä oli hänen paikkansa vastata.”

Elämän erikoiskokeeseen Smolander-Slotte haastatteli muun muassa Latvalan äitiä, isää, siskoa, siskontytärtä, serkkua, ystävää, tallikaveria, manageria ja kartturia. *Yhtä rallia* -kirjassa äänessä ovat muun muassa Latvalan idolit **Juha Kankkunen** ja **Marcus Grönholm**, Toyota-talla Latvalan alaisuudessa ajaneet **Kalle Rovannerä** ja **Esapekka Lappi** sekä Latvalan kartturi **Janni Hussi**.

Vaikka kirjojen haastateltavat ovat lähtökohtaisesti Latvalalle myötämielisiä, kirjat eivät Smolander-Slotten mielestä ole tätä kohtaan kritiikittömiä.

”Esimerkiksi Marcus Grönholm sanoo [*Yhtä rallia* -kirjassa] ihan suoraan, että Jari-Matti on hyvässä hommassa tallipäällikkönä ja olisi voinut pysyä siellä.”

Kommentti liittyy Latvalan päätökseen jättäytyä vuonna 2024 osa-aikaiseksi tallipäälliköksi ja

"Elämäkerrassa on enemmän tilaa tarinalliselle kerronnalle kuin toimitetuissa jutuissa ja sille, että kuullaan nimenomaan kirjan päähenkilön kokemuksia", Riikka Smolander-Slotte sanoo.

lähteä ajamaan vanhojen ralliautojen EM-sarjaa.

Vaikka elämäkerta on päähenkilönsä tarina, myös soraäänit tekevät sille hyvää, Smolander-Slotte sanoo.

"Eihän kukaan jaksakaan lukea pelkkää hymistelyä."

LATVALAN PARISUHTEIDEN LISÄKSI julkisuudessa on käsitelty paljon tämän verosotkuja, ja niitä käsitellään myös kirjoissa.

Kirjojen mukaan "Jari-Matin henkilökohtaisen verohelvetin" taustalla on tämän asuminen Monacossa. Latvala ja verottaja tulkitsevat eri tavoin sitä, missä määrin Latvala on ollut Suomessa ja siten verovelvollinen Suomeen.

Lopulta verottaja peri Latvalalta 4,5 miljoonaa euroa. *Yhtä rallia* -kirjan mukaan Latvala sai hoidettua maksut vuoden 2023 alussa.

Kirjaa kirjoittaessaan Smolander-Slotte kysyi Latvalalta, mistä rahat tulivat. Latvala sanoi, että uudesta tallipäällikön työstä Toyotalla. Smolander-Slotte ihmetteli tallipäällikön hyviä tienestejä mutta kirjasi vastauksen kirjaan. Verottajan näkökulmaa kirjassa ei ole.

Jos kyse olisi tutkivasta jutusta, toinen näkökulma olisi mukana, Smolander-Slotte sanoo.

"Elämäkerrassa on enemmän tilaa tarinalliselle kerronnalle kuin toimitetuissa jutuissa ja sille, että kuullaan nimenomaan kirjan päähenkilön kokemuksia."

Tänä vuonna Latvalan verosotkut ovat jälleen olleet otsikoissa. Oikeudessa on käsitelty myös verottajan toimintaa.

Syyskuun 12. päivänä iltapäivälehdet uutisoivat verottajan haastaneen Jari-Matti Latvalan Helsingin käräjäoikeuteen törkeästä veropetoksesta.

Riikka Smolander-Slotte sanoo, että kyse on samasta asiasta, josta kirjatkin kertovat. Uusi käänne oli kuitenkin hänelle yllätys.

Jari-Matti Latvala sanoo tienneensä Verohallinnon hänestä tekemästä rikosilmoituksesta jo vuosia mutta pitäneensä asian etenemistä epätodennäköisenä.

"Nyt kun tämä tuli, niin sitten pitäisi olla jo kolmas kirja, jossa tarina saadaan päätettyä." ●

LAMPPU LAAMANEN:

"Luuleeko joku oikeasti, että nuoret lukevat Katri Helenan elämästä?"

"Kun kirjoitan elämäkertaa, siinä ei tarvitse ottaa huomioon mitään kriittistä journalismia. En ole ikinä sanonut, että olisin journalisti, se on vähän liian hieno sana siihen, mitä olen tehnyt. Rock- ja pop-journalismihan on sieltä journalismin kevyemmästä päästä", sanoo kirjailija **Lamppu Laamanen**.

Silti hän kertoo etsivänsä kirjoihinsa tietoja myös muista lähteistä kuin niiden päähenkilöiltä ja tarkistavansa epäilyttävältä kuulostavia kertomuksia.

"Ilman muuta kirjoja varten pitää tsekata asioita. En halua, että niihin tulee yhtään sellaista, että kohde kertoo, mutta se ei pidä paikkaansa. Erikois-

tapaus on **Andy**, jonka lausuntoihin kuuluu 'hyvä juttu on parempi kuin totuus'. Sen myös lukijat tietävät."

Laamanen on parinkymmenen viime vuoden aikana kirjoittanut elämäkertakirjat **Pelle Miljoonasta**, **Dave Lindholmista**, **Andy McCoysta**, **Miina Äkkijyrkästä**, **Lloyd Libisosta** ja **Tom Sjöbergistä**. Samalla hän on liukunut aiemmista töistään, kuten radio- ja musiikkitoimittajan töistä, päätoimiseksi kirjailijaksi.

Kun *Lloyd Libiso – Pää edellä* -kirja ilmestyi elokuussa 2024, *Helsingin Sanomien* toimittaja **Milla Palkoaho** luonnehti sitä ympäristörikokseksi. Palkoahon mielestä kolmekymppisen Libison elä-

mässä oli aivan liian vähän eväitä kirjaan.

"Koska kustantamot ovat ahneita ja nuoret harhaisia oman elämänsä erityisyydestä, pitäisi alle viisikymppisten elämäkerrat kieltää lailla", Palkoaho kirjoitti.

Laamanen myöntää joutuneensa kyllä olemaan kekseliäs saadakseen kolmekymppisestä kokoon kirjan verran asiaa. Sitä hän ei kuitenkaan hyväksy, että elämäkertoja saisi tehdä vain yli viisikymppisistä.

"Samaan aikaan puhutaan siitä, että nuoret eivät lue. Luuleeko joku oikeasti, että he lukevat **Paavo Lipposen** ja **Katri Helenan** elämästä?"

Palkoaho kritisoi Laamasen kirjaa myös siitä,

että ”yhteiskunnallisen Yle-analyysin sijaan lukijalle kerrotaan housuihin kusemisesta ja kakalla käymisestä”. Tämä liittyy siihen, että Libiso kritisoi kirjassa Ylen monimuotoisuuskäytäntöjä ja osallistui aktiivisesti julkiseen keskusteluun niistä kesällä 2024.

Laamasen mukaan Yle-asian vähäisyys kirjassa johtuu kahdesta syystä. Iso monimuotoisuuskeskustelu alkoi vasta, kun hän oli jo luovuttanut kirjan käsistään.

”Ja kirjan pääpointit ovat Libison raitistuminen ja maanpuolustushenki.”

LAAMASEN ELÄMÄKERTURIN uran alkua tasoitti se, että ”Dave, Pelle ja Andy” olivat valmiiksi hänen tuttujaan.

”Joku voi ajatella, että se on huono juttu. Mutta eivät he olisi välttämättä edes antaneet jonkun tuntemattoman tehdä kirjaa. Ja kyllähän kirjoissa puhuvat muutkin kuin päähenkilöt, se on tärkeää”, Laamanen sanoo.

Varsinaisten elämäkertojen lisäksi Laamanen on koonnut kirjoiksi taiteilijoiden, roudareiden ja rekkakuskien tarinoita. Vuonna 2023 ilmestynyt *Tonneja takana – rekkakuskien parhaat jutut* (Johnny Kniga) on Laamasen mukaan hänelle itselleen tuottoisin kirja. Siihen hän sai hyvän apurahan, ja myös kirjan myynti on ollut hyvää. Lloyd Libiso -kirja taas oli ”vuoden työ ilman suurempaa palkkaa”.

”Mutta en todellakaan kadu. Kun kustantaja tarjosi työtä, minulla ei sillä hetkellä ollut muuta tekeillä.”

Haastatteluhetkellä syyskuussa Laamanen on Italiassa, missä hän aikoo lokakuun alussa tavata myös seuraavan elämäkertansa päähenkilöä, galleristi **Krista Mikkolaa**. Laamanen kertoo työskennelleensä myös Goalla Intiassa.

Miten elämäkertoja kirjoittamalla elää?

”Elossahan mä olen. Toimittajan työhön verrat-

KUVA: ANNE NÄHLS

Elämäkertakirjailija Lappu Laamanen oli haastatteluhetkellä Italiassa, ja hän on työskennellyt myös Goalla Intiassa.

tuna kirjailija saa kirjaimesta vähemmän. Palkkio on työmäärään nähden pieni. Muistan olla kiittolinen jokaisesta apurahasta”, Laamanen sanoo.

Täysin riippuvainen hänen toimeentulonsa ei kirjoista ja apurahoista ole, mutta hän ei halua avata asiaa enempää.

Laamaselle tärkeintä kirjailijan työssä on, että sitä voi pääsääntöisesti tehdä missä haluaa ja miten haluaa.

”Olen tyyppi, jolle vapaus on tärkeää – vaikka se olisi taloudellisesti kannattamatonta.”

Nina Erho

MARKKU HEIKKILÄ:

”Kenen puolella elämäkerran pitäisi olla, jos ei kohteensa?”

Kun toimittaja **Markku Heikkilän** kirja *Jussi Halla-aho – Elämäkerta* (Readme.fi) julkaistiin elokuussa, kirjailija myönsi avoimesti, että se on kirjoitettu ilman lähdekritiikkiä. **Halla-aho** (ps.) oli halunnut vastata elämäkerturin kysymyksiin sähköpostitse, ja niin tapahtui.

Silti Heikkilä pitää kirjantekoaan ”niin perus journalistin työnä kuin olla voi”.

”Ajattelin, että hän saa kertoa viestinsä, jonka kirjoitan niin hyvin kuin osaan. Sen perusteella sitten saa lukija tehdä johtopäätöksensä.”

Halla-ahon lisäksi Heikkilä haastatteli tämän perheenjäseniä ja ystäviä, jotka ovat hänen mie-

lestään elämäntarinaa käsittelevälle kirjalle juuri oikeita lähteitä.

”Onhan se tietysti puolueellista, mutta kenen puolella elämäkerran sitten pitäisi olla, jos ei kohteensa puolella? Jos olisin kysynyt Halla-ahon pahimmilta poliittisilta vihamiehiltä, ei hän olisi kamalasti tykännyt siitä, enkä tiedä, olisiko siitä saanut irti erityistä uutta. Kirjoja, joissa vihamiehet kertovat, oli jo tehty”, Heikkilä sanoo.

Heikkilän kirjan *Helsingin Sanomiin* elokuussa arvioinut politiikan toimittaja **Marko Junkkari** kirjoitti, että kaikki siinä esitetyt tiedot eivät pidä paikkaansa. Junkkarin mukaan esimerkiksi Rkp:n eduskuntaryhmän puheen-

johtajana toimineella **Anders Adlercreutzilla** oli Halla-ahon kertomasta eroava käsitys tilanteesta, jossa Halla-ahoa yritettiin saada ulkoasiainvaliokunnan johtoon vuonna 2022.

Heikkilä sanoo, että jos hän olisi käynyt Halla-ahon jokaisen vastauksen läpi ”tällä sihdillä”, hän olisi varmasti saanut laajan kirjon erilaisia muistiinpanoja ja tulkintoja.

”Siksi kirjoitan, että Halla-aho *kertoo*, ja kritiikki kuuluu lukijalle ja jatkojutkijoille. Tämä kirja on yksi lähde työssä, jota varmaan jatketaan muualla.”

Heikkilän mielestä hänen kirjansa keskeinen ansio on, että sen jälkeen Halla-ahosta ihmisenä ja hänen taustoistaan tiedetään enemmän kuin ennen.

HALLA-AHO HAUKKUU Heikkilän kirjassa sekä muita poliitikkoja että toimittajia. Toimittajat ovat Halla-ahon mielestä esimerkiksi ”voittopuolisesti varsin yksinkertaisia ihmisiä, jotka toimivat viettensä ja intuitionsa ohjaamina eivätkä pysty mukauttamaan omaa toimintaansa, jos kohde ei reagoikaan tavalla, johon he ovat totuneet”.

Heikkilä sanoo, että toimittaja hänessä olisi kyllä halunnut väittää Halla-aholle vastaan. Hän ei kuitenkaan tehnyt niin, koska ”osapuoleksi lähteminen” olisi riskeerannut kirjan. Lisäksi Halla-aholla oli hänen mielestään toimittajista osin myös perusteltua sanottavaa.

”Kyllä meidän tarvitsisi myös katsoa itseämme peiliin siitä, minkälaisia sopulimaisia piirteitä ammattikunnassamme on.”

Halla-aho valittaa Heikkilän kirjassa, että hänen *Scripta*-blogin kirjoituksiaan käytetään vaaleista toiseen lyömäaseena häntä vastaan. Media kaivaa kirjoituksista irrotetut lauseet esiin yhä uudestaan ja vaatii anteeksipyyntöjä.

”Ja kyllä minä sen tunnistin, että toimittajat ovat hänelle närkästyneitä ja hän on närkästynyt toi-

Markku Heikkilä sanoo, että Jussi Halla-ahon elämäkerran aiheet ja kysymykset ovat hänen valintojaan. ”Mutta tietysti, kun kysyin, että miten koit aikasi europarlamentissa tai miten Scripta aikanaan alkoi, hänelle tarjoutui aika vapaat kädet valikoida, mitä kautta asiaa lähestyy.”

mittajille, ja sota on käynnissä. Minusta sekin oli hyvä kertoa kirjassa, että ihmiset voivat Halla-aho-juttuja ja haastatteluja katsoessaan miettiä, ovatko ne osa sotaa”, Heikkilä sanoo.

Heikkilä on työurallaan tehnyt muitakin kuin toimittajan töitä. Hän ei pelkää Halla-ahon kirjuriksi ryhtymisen vaikuttavan kielteisesti imagoonsa toimittajana. Eläkkeeltä työskentelevänä freelancerina häneen kohdistuu vähemmän julkisia tai työkavereiden odotuksia kuin jos hän työskentelisi toimituksessa. Toisaalta toimitustenkaan ei Heikkilän mielestä pitäisi asettaa jäsentensä tekemisille ”henkisiä esteitä”.

Yhden puolueen tai miehen äänitorveksi lei-

mautumista ehkäisee Heikkilän mielestä se, että hän on kirjoittanut elämäkerrat myös ”yhdestä demarista ja parista kokoomuslaisesta, ja seuraava demari on jonossa”.

Heikkilältä on aiemmin ilmestynyt auktorisoidut elämäkerrat **Martti Ahtisaaresta**, **Sauli Niinistöä** ja **Ilkka Kanervasta** (Readme.fi). Hän sanoo olevansa kotiseudullaan Turussa tunnettu kirjoituksistaan, jotka ovat aina empaattisesti kohteensa puolella.

”Kyllä sellaistakin journalismia ja kirjallisuutta tarvitaan, jossa vallan vahtikoira ei ole koko ajan räksyttämässä.” ●

Nina Erho

KUVA: MATTI MATIKAINEN

Toimittajien kirjoittamia, syksyllä 2025 ilmestyviä elämäkertoja

Maria Pettersson: Anna Kontula – Leipää ja ruusuja (Atena)

Johanna Elomaa: Noora Hautakangas – Huijarisyndroomasta huolimatta (Bazar)

Nina Järvenkylä ja Tina Soini: Soturityttö (Docendo)

Tuomas Marjamäki: Enbuske – Elämäkerta [sic] (Docendo)

Perttu Könönen ja Janne Huuskonen: Syyttäjä I (Johnny Kniga)

Elina Saksala: Atte Blom – Mies Love Recordsin takana (Johnny Kniga)

Mia Jussinniemi: Ella Tobin – Amfetamiinikauppias (Johnny Kniga)

Riikka Smolander-Slotte: Jari-Matti Latvala – Yhtä rallia (Otava)

Mari Koppinen: Niko – Kaikki mitä en ole kertonut (Otava)

Markku Heikkilä: Jussi Halla-aho – Elämäkerta (Readme.fi)

Sanna Kajander-Ruuth: Jarmo Koski – Salattu elämäni (S&S)

Elina Grundström: Tehtävä Keski-Suomessa. Vesa-Pekka Kangaskorpi ja kaikkien aikojen mediavallankaappaus (Siltala)

Tommi E. Virtanen: Knipi – Kuinka vangita perhonen (Tammi)

Juha-Matti Tammela ja Antti Luukkanen: Raul Reiman – Iskelmäsanottajan elämä (Tammi)

Ari Virtanen: Jolle – Il Doge (Tammi)

Marko Lempinen: Langennut legenda – Mika Myllylä (Tammi)

Jussi Lehtinen – **Petteri Ala-Kivimäki**: Katujätkästä herrasmieheksi (Tammi)

Jare Henrik Tiihonen ja **Oskari Saari**: JHT – Missio vai mielenrauha (WSOY)

*Osalla kirjoista tekijäksi on merkitty sekä toimittaja että kirjan päähenkilö. Silloin toimittajan nimi on listalla boldattu.

JOKESIN SYKSYN APURAHAHAKU

27.10. – 21.11.2025

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö jakaa Kopiosto-apurahoja ammattitaidon täydentämiseen, ammatillisiin kursseihin ja koulutuksiin, sekä kieli- ja opintomatkoihin.

Säätiö jakaa myös työskentelyapurahoja tieteen ja taiteen tekemiseen, sekä ammattikuvaa syventävään työskentelyyn, esimerkiksi näyttelyihin ja kirjojen kirjoittamiseen. Lisäksi myönnetään 3000 euron apurahoja journalistisiin hankkeisiin. Opiskelijoille myönnetään opiskelijastipendejä opinnäytetyön tekemiseen. Lisäksi voidaan tukea muuta ammatillisesti perusteltua tarkoitusta.

Voit hakea tässä haussa myös säätiön kielikursseille ja ammatillisille kursseille: Journalistisen esiintymisen kurssille tai Journalismin kisällit -mentorihjelmaan. Säätiön kevään 2026 kahden viikon kielikurssit järjestetään Berliinissä, Genovassa, Lontoossa, Trondheimissa ja Tukholmassa.

Apurahoja haetaan Jokesin sähköisen apurahajärjestelmän kautta.

Lue koko apurahailmoitus säätiön verkkosivuilla:
<https://www.jokes-saatio.fi>

JOURNALISTISEN KULTTUURIN EDISTÄMISSÄÄTIÖ SR

Uutistyytön vähättely loukkaa STT:n toimitusta. Uutistoimiston tulevaisuus on yhä hämärän peitossa.

Manu Haapalainen, teksti • Teemu Kuusimurto, kuva

Syyskuun 8. päivänä Suomen tietotoimiston pääomistaja Sanoma Media ilmoitti harkitsevansa STT:n palveluista luopumista uutismedioissaan eli *Helsingin Sanomissa*, *Ilta-Sanomissa*, *Aamulehdessä* ja *Satakunnan Kansassa*. STT:n toimitus järkyttyi uutisesta. Myös sitä seurannut julkinen keskustelu on ollut toimitukselle raskasta seurattavaa, sanoo pääluottamushenkilö **Hannu Aaltonen**.

”Henkilöstö on kokenut äärimmäisen loukkaavaksi sen julkisen puheen, että tekemämme kaltaisia perusuutisia saisi netistä kyllä ilmaiseksikin.”

”Erityisen käsittämätöntä on, että näitä kommentteja tulee mediapäätäjiltä. Haluaisin heillekin muistuttaa, että ilmaista uutista ei ole olemassakaan, vaikka Meta niitä ilmaiseksi jakaisikin eteenpäin. Joku ne on tehnyt.”

Sanoman ilmoituksen jälkeen toimitusjohtaja **Vesa-Pekka Kangaskorpi** ja päätoimittaja **Pekka Mervola** ovat kertoneet myös Keskisuomalaisen harkitsevan STT:stä luopumista, mikäli Sanoman lähtö supistaa STT:n tarjoamaa palvelua.

Julkinen keskustelu STT:n tulevaisuudesta on ollut vilkasta, mutta kovin uskottavaa mallia sen pelastamiseksi ei ole toistaiseksi löytynyt.

Vaikka ehdotuksia on esitetty, niille yhteistä on, että uutistoimistoa pitäisi tukea jonkun muun rahoilla kuin ehdottajan. Muutaman vuoden mitaista valtion antamaa siltatukea on ehdotettu, samoin sitä, että osa Ylen budjetista siirrettäisiin STT:lle.

Näyttää edelleen hyvin mahdolliselta, että STT:n tarina tulee lähikuukausina päätökseensä.

AALTONEN ON TYÖSKENNELLYT STT:llä vuodesta 1999, ja ollut toimituksen luottamushenkilönä pariin otteeseen, yhteensä yli vuosikymmenen. Hän muistuttaa muun muassa elinkeinoelämän valtuuskunnan rankanneen tutkimuksessaan STT:n Suomen luotettavimmaksi tiedotusvälineeksi.

”Asiakastyytyväisyyskyselyjen tulokset ovat

huippua. Nyt olemme sitten saamassa kiitokseksi potkut”, Aaltonen sanoo.

Aaltosen mukaan nykyinen kriisi muistuttaa henkilökunnan näkökulmasta paljonkin vuoden 2017 tilannetta. Silloin STT:n kaatuminen oli erittäin lähellä. Uutistoimiston pelasti Sanoman paluu STT:n asiakkaaksi ja sen ryhtyminen STT:n pääomistajaksi.

Asiakastyytyväisyyskyselyjen tulokset ovat huippua. Nyt olemme sitten saamassa kiitokseksi potkut.

Hannu Aaltonen, STT:n pääluottamushenkilö

Vaikka STT selvisi tuolloin, siitä on ammennettavissa nykytilanteeseen vain rajallisesti toivoa, Aaltonen sanoo.

”Tilanne on erilainen, koska silloinen pelastaja on nyt syössyt meidät kurimukseen. Julkisuudessa on esitetty monenlaisia suunnitelmia, joiden toimivuutta on vaikea arvioida.”

Aaltonen sanoo kaipaavansa Suomeen kunnon mediapolitiikkaa. Uutisten tukkumyynti ei itsessään ole erityisen kannattavaa toimintaa missään päin maailmaa. Silti uutistoimistoja edelleen on melkein jokaisella läntisellä demokatialla. On hyvin yleistä, että ne rahoittavat toimintaansa valtion tuilla tai muilla toiminnoilla kuin uutisilla.

Myös STT:n tulos on pysynyt plussalla esimerkiksi viestintäpalvelujen ansiosta. Pääomistaja Sanoma on kuitenkin ilmoittanut, että uutistointaa ei enää suostuta rahoittamaan muilla toiminnoilla.

”Se on aika jännä juttu, kun tällainen malli ei ole mitenkään ainutlaatuinen. Pitäisi miettiä, onko uutisvälityksellä muutakin kuin rahallinen arvo”, Aaltonen sanoo.

”Riippumaton tiedonvälitys on kuin demokratia. Sitä pidetään itsestään selvänä, kunnes sitä ei enää ole. Näinä vihapuheen aikoina se on erityisen tärkeää.”

STT:N KRIISI PAKOTTAA myös sen juttuja käyttävät mediat miettimään tulevaisuuttaan

Aamulehden päätoimittaja **Sanna Keskinen** sanoo, että STT:n sisällöt pystytään kyllä paikkaamaan.

”Sanoman valtakunnalliset mediat seuraavat uutisagenda jatkossakin. Sanomalla on mittava toimittajaresurssi, joka pystyy paikkaamaan STT:n myötä poistuvia juttuja.”

Keskinen vahvistaa, että konsernin omien juttujen yhä lisääntyvä ristiinkäyttö on yksi keino. *Aamulehdelle* STT:n luopumisesta syntyvä säästö tarkoittaa myös lisärekrytointeja. Lehden koti- ja ulkomaansivuilla julkaistaan nyt voittopuolisesti STT:n sisältöjä. Jatkossa sivut olisivat yhdistelmä *Aamulehden* omaa ja Sanoman yhteistä tuotantoa.

Sanoman toimitusjohtaja **Pia Kalsta** sanoi *Suomen Lehdille*, että STT:n jättämää aukkoa paikattaisiin osin myös tekoälyn avulla.

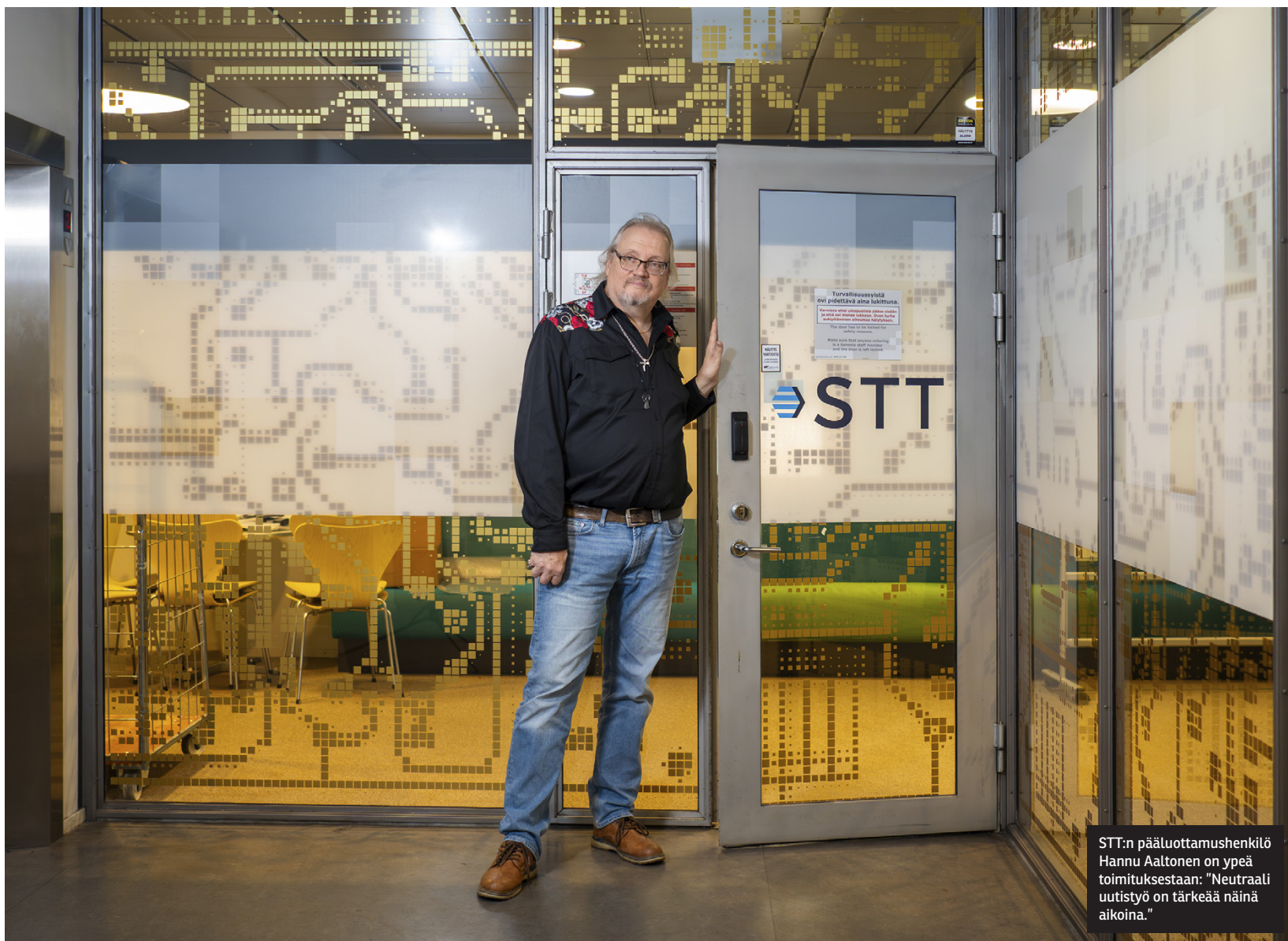
Keskinen korostaa, että kyse ei ole siitä, että tekoäly tekisi sisällöt STT:ltä ostettavien tilalle.

”*Aamulehdelle* se tarkoittaa erilaisia tekoälytyökaluja, joita on jo käytössäkin, esimerkiksi tehokkaampaan lähteiden haarukointiin liittyen.”

KESKISUOMALAISEN PÄÄTOIMITTAJA PEKKA MERVOLA kritisoi Sanoman päätöstä tuoreeltaan kolumnissaan kovin sanoin. Nyt Keskisuomalainenkaan ei enää ole varma, käyttääkö STT:tä jatkossa.

”Jatkamme kyllä sen asiakkaana mieluusti, jos STT säilyy nykyisen kaltaisena. Pidämme STT:tä tärkeänä”, Mervola sanoo *Journalistille*.

Mervolan mukaan median yhteisvastuu STT:n

STT:n pääluottamushenkilö Hannu Aaltonen on ypeä toimituksestaan: "Neutraali uutistyö on tärkeää näinä aikoina."

ylläpitämisessä on mahdollistanut sille verrattain laajan ja neutraalin uutisseurannan. Samaan aikaan tiedotusvälineiden omassa tarjonnassa korostuvat tunteisiin vetoavuus ja hätkähdyttävyyt.

"Verkkomaailmassa neutraalius on kääntynyt osin STT:tä vastaan. Sen yhteiskunta on nyt menettämässä", Mervola sanoo.

Mervola pohtii sitä, voiko mediatalojen yhteisvastuu nykymarkkinataloudessa olla mahdollista.

"Selviytymistäistelussa optimoidaan omia etuja ja solidaarisuus katoaa."

Keskisuomalaiselle osaratkaisuna toimii konsernin oma yhteistoimitus Uutissuomalainen. Se perustettiin vuonna 2017 osaltaan juuri konsernin omavaraisuusasteen lisäämiseksi STT:n silloisessa kriisissä, Mervola muistuttaa.

Jos STT:n palveluista joudutaan luopumaan, Uutissuomalainen voi palkata Mervolan mukaan

ainakin toistakymmentä uutta työntekijää.

"Samaa aihealueiden laveutta emme toki saavuttaisi."

Keskisuomalaisen lehdet käyttävät päivittäin noin 180 STT:n juttua 90 aiheesta.

Mervolan mukaan realistisia skenaarioita STT:n pelastamiseksi ei ole tullut julkisessa keskustelussa esiin.

Mervola ei pidä realistisena sitäkään aiemmin esittämäänsä ajatusta, että Ylen rahoituksesta osa siirrettäisiin STT:lle. Muun muassa liikenne- ja viestintäministeri **Lulu Ranne** (ps.) on pitänyt tällaista vaihtoehtoa mahdollisena.

YLEN TOIMITUSJOHTAJANA LOKAKUUN alussa lopettanut **Merja Ylä-Anttila** uskoi syyskuun lopussa, että Ylen rahoitukseen liittyvä prosessi ei ole kaikilla ideoijilla kovin tarkasti tiedossa.

"En ihan heti usko, että juuri voimaan tullutta

uutta Yle-lakia avattaisiin nyt uudestaan."

Suomen Lehdistön STT-jutussa yhdeksi osaratkaisuksi nostettiin se, että Yle itse ottaisikin "uutistoimistomaisemman" roolin ja alkaisi välittää juttujaan myös muulle medialle. Yle on kokeillut tällaista pienimuotoisesti ja tehnyt juttuyhteistyötä muun muassa *Landsbygdens Folkin* ja *Maaseudun Tulevaisuuden* kanssa.

"Tie löytyy, jos on tahtoa. Pitäisi ensin selvittää, haluaako kaupallinen media tällaista yhteistyötä Ylen kanssa", Ylä-Anttila sanoo.

"Toiminnan laajentumiseen liittyy aina Yle-lain muuttaminen, joten se ei olisi helppo tai nopea ratkaisu."

Ratkaisu saattaisi vaatia Medialiitolta uudenlaisia suhtautumista Ylen tuottamiin tekstisisältöihin. Tähän saakka se on ajanut niiden rajoittamista.

"Se olisi yksi ratkaistava asia", Ylä-Anttila sanoo. ●

Kirjasuunnittelija Anna-Mari Tenhunen tajusi klassikoiden kepeyden ja alkoi soveltaa sitä työhönsä

Ville Hänninen, teksti • Liisa Takala, kuvat

Kansiin kirjaillut kirjaimet tuntuvat mukavalta sormenpohjissa. Harmaa teksti kumpuilee harmaassa kluuttikankaassa.

Anna-Mari Tenhunen suunnitteli ulkoasun **Niccolò Machiavellin** klassikkoteokseen *The Prince* (*Ruhtinas*) viime vuonna. Siinä hän hoksasi käyttää brodeerattua nimiötä ja takakansitekstiä.

"Ruhtinas käsittelee vallankäyttöä. Mietin, että tänä päivänä se ei tarkoita niinkään jalo- kiviä ja karpännahkaviittoja kuin kulis- seissa tapahtuvaa narujen vetelyä. Valta sulautuu massaan hillityllä tavalla", Tenhunen kertoo.

Ruhtinaasta on julkaistu lukuisia erilaisia painoksia. Monien kansissa kirjaa lähestytään Tenhusen mukaan historiallisesta näkökulmasta tai vaikkapa shakkivertauksin.

"Tahdoin tuoda kirjan tähän päivään. Kangaskansi viittaa laadukkaisiin miesten pukuihin. Brodeeraus alleviivaa assosiaatiota vaatteisiin."

ANNA-MARI TENHUNEN, 45, siirtyi kokopäiväiseksi kirjasuunnittelijaksi viime vuosikymmenellä. Sitä ennen hän työskenteli *Imagen* art directorina.

Tenhunen tekee työtään freelancerina. Viime aikoina Tenhunen on tehnyt yhteistyötä *The Prince* -kirjan julkaisseen Aatos Editions -kustantamon kanssa. **Mikael Liliuksen** perustama kustantamo aloitti toimintansa vuonna 2003 ja julkaisee englanniksi klassikoita, romaaneja ja filosofiaa.

Englanninkielisen kirjallisuuden markkina on kansainvälinen. Alan isot ja pienet

kustantamot ovat tehneet tekijänoikeusvapaista teoksista uusintapainoksia ja eri maiden laitoksia jopa vuosisatojen ajan. Aatos Editions pyrkii pärjäämään kilpailussa panostamalla kirjojen ulkoasuun.

"Koska kirjoja on tehty jo niin kauan, voin selvittää, millaisiin ratkaisuihin on aiemmin turvauduttu. Kliseisiä designratkaisuja on helpompaa välttää, kun ne on tehty moneen kertaan", Tenhunen sanoo.

Aatos Editions on julkaissut Tenhusen suunnittelemia myös **Virginia Woolfin** *To the Lighthouse* (*Majakka*), **Emily Brontën** *Wuthering Heights* (*Humiseva harju*) ja **Franz Kafkan** *The Trial* (*Oikeusjuttu*). Myös niissä on panostettu hienostuneisiin kansiratkaisuihin ja -materiaaleihin.

The Trial ja *Wuthering Heights* palkittiin Vuoden kauneimpien kirjojen kilpailussa keväällä. *Wuthering Heights* ja *Niccolò Machiavellin The Prince* menestyivät arvostetun Design Federationin järjestämässä European Design Awards -kilpailussa kesäkuussa.

KLASSIKKOTEOSTEN ULKOASUSUUNNITTELU eroaa uusien kirjojen tekemisestä siinä, että käsikirjoitus on valmiina käyttöön heti ja siihen voi tutustua rauhassa. Keskeneräisten kirjojen kanssa suunnittelija joutuu luottamaan enemmän sisältötiivistykseen tai lyhyisiin tekstinpätkiin ja käymään keskusteluja kustannustoimittajan ja kirjailijan kanssa.

Tenhunen luki Virginia Woolfin *To the Lighthouse* Aatos-julkaisua varten ensimmäistä kertaa.

"Olin pitänyt häntä vähän vaikeana ja raskaana kirjailijana. Mielikuva ei

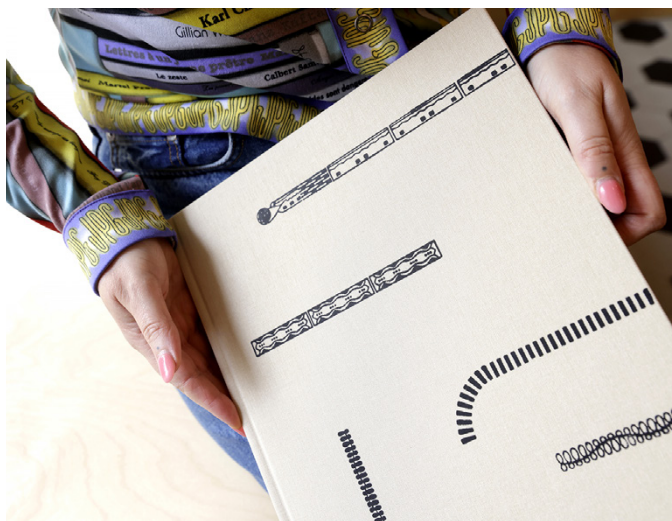
Anna-Mari Tenhunen on viime vuosien palkituimpia kirjasuunnittelijoita.

Kangas on kirjoissa tyypillinen kansimateriaali. Niccolò Machiavellin Ruhtinaassa se luo miellelyhtymän miesten puvuista.

Veden ja valon kimmellystä kannessa Virginia Woolfin To the Lighthouse -klassikkoon.

Antti Salmisen tekstiin ja Touko Hujasen valokuvaan perustuva Lantun henki kertoo omavaraisesta elämästä. Kirjan kannet on tehty kluutista.

Pitkään päällimmäinen ajatus oli, että äänikirjat valtaavat markkinan. Nyt ulkoasun tärkeys tuntuu taas korostuvan, sen vastavoimana.

Anna-Mari Tenhunen, kirjasuunnittelija

pitänyt lainkaan paikkansa. Kieli osoittautui tunnelmoivaksi ja kuvailevaksi. Sen ansiosta uskalsin tuoda mukaan vaaleita, hentoisiakin värejä kokonaisuutta jakaville välisivuille. Kannessa on keltaista kluuttikangasta ja foliointi, kesäfiilistä ja vedenvälkettä mur-
tamaan mielikuvia, joita joillekin muillekin on voinut syntyä”, Tenhunen sanoo.

Humisevaa harjua suunnitellessa Tenhunen pääsi hyödyntämään arkistointihimoaan.

”Luin teoksen kuumeessa ja katsoin samoilla höyryillä kaikki sen elokuvaversiot. Vasta sitten aloitin taustatyön. Tutkin viktorianaisen ajan kirjoja ja kansisuunnittelua”, hän kertoo.

”Romaani sisältää aika voimakasta kasvi-symboliikkaa. Päähenkilön nimikin on Heathcliff [heath on suomeksi kanerva]. Aloin sen vuoksi käydä läpi kasvioita, joita tuolloin tehtiin innokkaasti harrastuksena.”

Kirjan kanteen tuli kanervakasviokuva Smithsonian-instituutin kokoelmista.

”Koko kasvion ideassa on jotain viktorianaiseen aikaan ja myös romaanin teemaan sopivaa hienostunutta alistamista. Paksut ja jähmeät kasvit on runtattu kasvioihin niin, että ne varmasti pysyvät.”

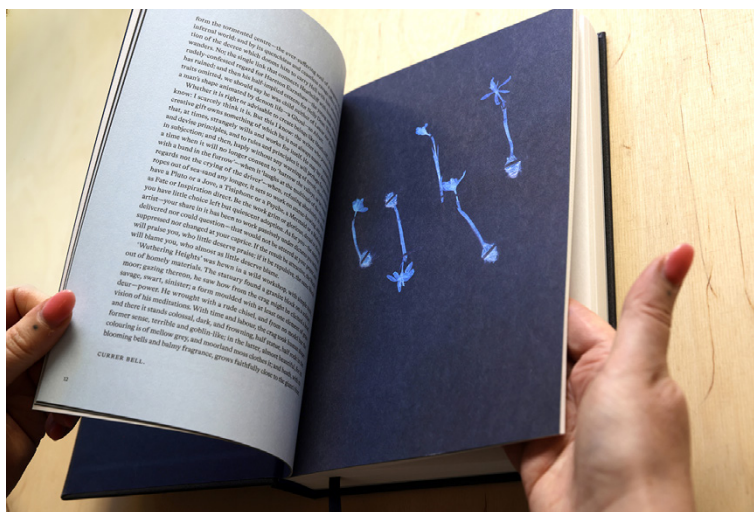
KLASSIKKOJEN MYYMINEN ULKOASULLA on pieni-muotoinen kansainvälinen trendi. Aiemmin edullisella hinnalla kilpaillut brittiläis-lähtöinen Penguin Books -kustantamo on tuonut suunnitteluunsa piirun verran ylellisyyden tuntua. Etenkin kuvittaja-suunnittelija **Coralie Bickford-Smithin** tekemät kirjat hyödyntävät ornamentiikkaa ja kauniita päällystekankaita.

Niin ikään brittiläinen The Folio Society puolestaan tuottaa kauniisti kuvitettuja, kal-
liita klassikkoeditioita.

”Pitkään päällimmäinen ajatus oli, että
äänikirjat valtaavat markkinan. Nyt ulko-
asun tärkeys tuntuu taas korostuvan, sen
vastavoimana”, Tenhunen sanoo. ●

”Kun suunnittelen kirjoja, suunnittelen ensisijaisesti esineitä”, Anna-Mari Tenhunen sanoo.

Emily Brontë'n *Wuthering Heights*sin välisivut erottavat sen teoksen muista laitoksista.

Ali Smithin *Vuodenaikakvar-*
tetin kannet korostavat eri
vuodenaikoja. Kansia kuvittavat
taiteilija Eeva Karhun teokset.

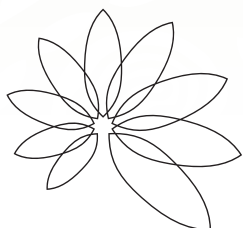
20

VUOTTA JOURNALISMIN PUOLELLA

Helsingin Sanomien Säätiö
etsii juhlavuoden apuraha-
haussa keinoja journalismin
vahvistamiseksi teknologisen,
taloudellisen ja maailman-
poliittisen murroksen keskellä.

Pyydämme hakemuksia
tutkimukseen, innovaatioihin
tai ideoihin, jotka auttaisivat
suomalaista journalismia ja
mediaa. Jaossa on yhteensä
korkeintaan miljoona euroa.

Täytä hakemus viimeistään 14.11.
Lisätietoja hssaatio.fi

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

KOPIOSTO-APURAHOJA HAETTAVANA

Hakuaika: **5. – 24. lokakuuta 2025 kello 16.**

Nämä Kopiosto-apurahat on tarkoitettu Arkkitehti-lehdelle, Helsingin Sanomille, Iltalehdelle, Karjalaiselle, Metsästäjälle, Mikrobille, Suomen Hevosurheilulehdelle, Suomen Kuvalehdelle, Suomen Luonnolle, TAIDE-lehdelle ja Tekniikan Maailmalle työskennelleille ja työskenteleville, freelance-reille ja työsuhteisille toimittajille, päätoimittajille, kuvittajille, graafisille suunnittelijoille, sarjakuvantekijöille, valokuvaajille, taidevalokuvaajille, lehtikuvaajille, arvostelijoille, tiedetoimittajille, kirjailijoille, näytelmäkirjailijoille, kääntäjille ja muille näihin lehtiin sisältöä tekeville ammattilaisille. Apurahat rahoitetaan Kopiostolle kertyneistä kyseisten sanoma- ja aikakauslehtien arkistolupien korvauksista vuosilta 2021–2025.

Apurahaa haetaan Jokesin sähköisen apurahajärjestelmän kautta. Hakemus on allekirjoitettava pankkitunnuksilla hakuajan loppuun mennessä, muuten sitä ei oteta käsittelyyn. Lue koko apurahailmoitus: <https://www.jokes-saatio.fi/nyt-haettavat-apurahat/>

Lisätietoa apurahoista antaa Journalistisen kulttuurin edistämissäätiön toiminnanjohtaja Anna Kähkönen, 050 551 3961, toimisto@jokes-saatio.fi

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr

Pandemiauutisoinnin tilinpäätös jäi tekemättä, kirjoittaa tiedetoimittaja

Juha Matias Lehtonen

Juha Matias Lehtonen, teksti • Hanna Lahti, kuvitus

Reilu viisi vuotta sitten keväällä moni suomalainen journalisti eli uransa tiukimpia hetkiä. Alkuvuodesta 2020 Suomeen iski COVID-19, poikkeuksellinen globaali pandemia.

Tauti sekoitti toimittajien elämän, etätyö mullisti toimitukselliset prosessit, ja kaiken kaaoksen keskellä journalismi joutui kovaan testiin. Journalisteja tarvittiin. Uutisten täytyi olla selkeitä ja totuudenmukaisia.

Suuri osa koronaa koskevasta tiedosta oli epävarmaa, joten toimittajien oli vaikea olla sen enempää selkeitä kuin totuudenmukaisiakaan. Toimitukset tiesivät sen.

”Arvioinnin ja jopa tiukan kritiikin aika tulee myöhemmin”, lupasi *Kaleva* pääkirjoituksessaan maaliskuussa 2020.

Vaikka pandemia käynnistyi kriisinä, se päättyi vaivihkaa. Tämä käy ilmi koronauutisten huomioarvoa käsitelleestä tutkimuksesta, joka ilmestyi *Journalism*-lehdessä vuonna 2022. Ensimmäisten kiihkeiden koronakuukausien jälkeen väsymys alkoi painaa sekä mediaa että yleisöä, ja pian rokotteet tekivät taudista vähemmän vaarallisen. Pandemia vain hiipui pois. Sitten Venäjä hyökkäsi Ukrainaan ja pani uutisvirran uuteen uskoon.

Kalevan pääkirjoituksessa mainittu ”tiukan kritiikin aika” ei koitanut koskaan, sillä pandemialla ei ollut selkeää loppua. Tilinpäätös jäi tekemättä.

Auttaakseni tilinpäätöstyön alkuun kävin läpi vuosina 2020–2025

Jännitteiden ja ristiriitojen paljastaminen palvelee yleisön tiedontarvetta. Liika yksipuolisuus vie harhaan.

julkaistuja tutkimuksia, joissa käsitellään suomalaisen median toimintaa korona-aikana. Selasin mediatutkimuksen alan julkaisuja, yliopistojen tietokantoja sekä tuoreimpien tutkimusten lähdeluetteloita ja täydensin työtä Google-hauilla. Lisäksi luin korona-ajan alkuvaiheen uutisia ja pääkirjoituksia Kansalliskirjaston digiarkistosta palauttaakseni mieleeni oikean ajankuvan.

UUTISMEDIOILLA OLI TÄRKEÄ rooli kevään 2020 akuutin kriisin hoidossa. Journalistit tekivät tuolloin poikkeuksellisen tiivistä yhteistyötä viranomaisten kanssa. Tutkimusten mukaan televisiouutiset nousivat ympäri Eurooppaa tärkeimmäksi pandemiatiedon lähteeksi. Etenkin nuorten katsojien määrä kasvoi.

Kriisin pitkittyminen johti medialuottamuksen notkahtamiseen monissa maissa. Suomessa notkahdus jäi kuitenkin vähäiseksi ja väliaikaiseksi, kuten viestinnän professori **Esa Väliverronen** osoitti luottamusta käsittelevässä artikkelissaan vuonna 2022. Korona-uutisointiin suhtautuivat kielteisesti lähinnä perussuomalaisten kannattajat, jotka ovat ylipäättään muuta väestöä epäluuloisempia median valtavirtaa kohtaan.

Suomalaiset luottivat uutismedioihinsa sekä ennen koronaa että koronan aikana – ja Reuters-instituutin kyselytutkimusten mukaan luottavat edelleen. Yleisöllä ei ollut syytä kääntyä uutismediaa vastaan.

KOKO KANSAN YHTENÄISYYTTÄ korostanut ”kriisimoodi” alkoi rakoilla meillä toukokuussa 2020. Näin osoittaa vuonna 2023 ilmestynyt haastattelututkimus. Asiantuntijoiden keskinäiset kiistat saivat aiempaa enemmän näkyvyyttä mediassa, ja journalistit uskaltuivat kärjistämään uutisaiheita sen sijaan, että raportoisivat kaikesta kieli keskellä suuta. Tätä vaihetta voi pitää terveenä askeleena ulos toimittajien ja viranomaisten välisestä hetkellisestä symbioosista.

Jännitteiden ja ristiriitojen paljastaminen palvelee yleisön tiedontarvetta. Liika yksipuolisuus vie harhaan. Korona-ajan uutismedioissa jännitteitä esiteltiin etenkin pääkirjoituksissa, joissa lehdet ottivat kantaa hallituksen ja viranomaisten toimintaan ja ohjasivat samalla julkista keskustelua.

Liian tiivis yhteiselo toimittajien ja viranomaisten välillä jatkui tosin pandemian myöhäisvaiheissakin. Esimerkiksi Oulussa ei vaikuta olleen vuosina 2020–2022 lainkaan sellaista toimitusta, joka olisi omaksunut vahtikoiran roolin ja pureksinut kriittisesti paikallisten viranomaisten koronapäätöksiä. Media tyytyi lähinnä raportoimaan rajoituksista ja rokotusajankohdista. Tämä selviää viime vuonna ilmestyneestä tutkimuksesta, jossa analysoitiin *Kalevan* ja

Yle Oulun sekä kolmen pienemmän tiedotusvälineen koronasisältöjä.

VALTAVIRRASTA POIKKEAVAT mielipiteet olivat journalisteille korona-aikana erityisen vaikeita. Tämän paljastaa selvimmin vuonna 2023 ilmestynyt tutkimus, jossa analysoitiin valtamedian tapaa käsitellä vaihtoehtoisia mielipiteitä pandemiasta. Osoittautui, että toisinajattelijat leimattiin herkästi yhtenäiseksi ryhmäksi, ja poikkeavat näkemykset esiteltiin yleisölle vastakkainasettelujen kautta. Näin lehdistö saattoi osaltaan kärjistää yhteiskunnan polarisaatiota ja ajaa ihmisiä vastamedioiden pariin.

Äärimmillään journalismiin hiipi suorastaan ivallinen sävy. Hyvä esimerkki tästä on Convoy Finland 2022 -mielenosoitus. Kesäkuun *Media & viestintä* -lehdessä julkaistun tutkimuksen mukaan media maalasi protestista etukäteen kuva- ja sanavalinnoillaan uhkaavan tuntuisen. Mielenosoituksen käynnistyttyä uhkaavuus purkautui nauruna. Osallistujista alettiin hahmotella hassua, epäpolitisoitua karikatyyria, jolle ei löytynyt paikkaa julkisesta keskustelupöydästä.

Samalla tapaa kohdeltiin monia muitakin toisinajattelijoita. Muun muassa maskien ja rokotteiden hyötyjä epäilevät leimattiin kevyin perustein tiedevastaisiksi hörhöiksi. Silloinkin kun toisinajattelijat pääsivät julkisuuteen, heidän mielipiteensä sirpaloitiin. Esimerkiksi rokotekielteiset kansalaiset eivät päässeet esittämään ajatuksiaan ilman, että asiantuntija tai toimittaja arvioi ja mitätöi niitä joka käänteessä.

KAIKKIAAN KORONAUUTISOINTI hoitui tutkimusten mukaan silti hyvin. Suoranaisia valeuutisia levisi isoissa tiedotusvälineissä pandemian aikana vain kourallinen.

Parannettavaa kuitenkin jäi. Toimittajilta unohtui marginaaliin ajautuneiden ihmisten kuuntelemisen tärkeys. Media olisi voinut välttää korona-aikana monta virheellistä ja haitallista vastakkainasettelua esimerkiksi analysoimalla toisinajattelijoiden keskinäisiä eroja sen sijaan, että heidät asetettaisiin aina vastakkain valtavirran edustajien kanssa.

Ennen seuraavaa akuuttia kriisiä on syytä pohtia, kuinka uutismedia voi taata näkyvyyden poikkeaville mielipiteille tilanteessa, jossa viranomaisviestintä hallitsee mediatilaa. Meillä olisi tilaisuus harjoitella näitä taitoja tarjoamalla nykyistä monipuolisempaa keskustelua vaikkapa turvallisuuspolitiikasta ja yhteiskunnan militarisoitumisesta. ●

Kirjoituksen lähteenä on käytetty 19:a kotimaista ja ulkomaista tutkimusta pandemiauutisoinnista. Lue tarkka lähdeluettelo: Journalisti.fi

Elina Hiltunen on audionörtti, joka pohtii radion digisiirtymää

Manu Marttinen, teksti • Kai Widell, kuva

Sanoman radioissa ohjelmapäällikkönä työskentelevä **Elina Hiltunen** koettaa avata toimenkuvaansa. Kuulostaa siltä, kuin hän puhuisi repaleisesta työelämästä, ei vain yhden ihmisen toimenkuvasta.

”Toimin Nelosen Median Total Audio -yksikössä Suplan ja Audiodesk -tiimin määräaikaisena esihenkilönä ja vastaan podcast- ja vodcast-tuotannoista. Lisäksi teen Audiodesk-kin sisältöjä, esimerkiksi Radio Rockin uutiskoosteita ja ylläpidän meidän viikko- ja vuosisuunnittelukalenteria. Työhön kuuluu resurssiasioita, omia podcast-tuotantoja ja tiimin luotsaamista.”

Lisäksi hänen kontollaan on tulevaisuuteen suuntaavien kehityshankkeiden edistäminen.

Hiltunen, 45, on pitkän linjan radio- ja audiotyöläinen. Hän tähtäsi alun perin tanssijaksi ja sen jälkeen valokuvaajaksi ja päätyi Tampereen yliopistoon opiskelemaan visuaalista journalismia. Muut kuvaajaopiskelijat kuitenkin varoittivat, että valokuvaus on ”auringonlaskun ala”. Siksi Hiltunen päätti lähteä kokeilemaan audioalaa.

Hän päätyi aluksi Sisuradioon Ruotsiin ja sieltä Ylen Uutis- ja ajankohtaistoimitukseen, kunnes reilu kolme vuotta sitten siirtyi yhdeksi Suplan sisältöpäälliköistä.

Vaikka Hiltunen ei halua olla pelkkä audioihminen, ääni on hänelle rakkain formaatti. Itseään hän kuvailee ”audionörtsiksi”.

”Innostun audiosta edelleen. Juttelin juuri kollegan kanssa yhden ohjelman alusta, jossa oli käytetty taustaaanena ’jännitysmattoa’.

Se oli niin hienovaraisesti miksettua, että olin ihan kyynelissä sitä kuunnellessa.”

HILTUSTA KIINNOSTAA ERITYISESTI radion digisiirtymä. Kaupallisen radion tekijöillä on kiire pohtia, miten perinteisten fm-radiokanavien kuuntelijat saataisiin houkuteltua digitaalisten palveluiden, kuten podcastien ja muiden audiosisältöjen pariin. Ja ennen kaikkea: miten siitä saataisiin rahaa?

”Se on se ydinkysymys, jota kaikki pähkäilevät. Testaamme kaikenlaista, mutta toistaiseksi olemme valinneet sen tien, että myymme mainontaa ja jatkamme myös esimerkiksi maksumuurin kokeilemistä. Nyt tasapainoilemme siinä, kuinka paljon mainostajat haluavat tähän laittaa rahaa ja paljonko me puolestaan investoimme sisältöihin”, Hiltunen sanoo.

Lehtipuolella digisiirtymä on johtanut kymmenien lehtinimikkeiden lakkautukseen, massairtisanomisiin ja sisällön kaventumiseen. Radio on toimialana pärjännyt lehtiä paremmin. Kanavia ei ole juuri lakkautettu, ja mittausyhtiö Finnpanelin mukaan yli 80 prosenttia suomalaisista kuuntelee edelleen viikoittain jotain radiokanavaa.

Silti radio painii samojen ongelmien kanssa kuin lehdetkin: lähetyvirtaradion kuuntelijat ikääntyvät, kuuntelumäärät laskevat, mainoseurot vähenevät, eikä perinteinen radio kiinnosta nuoria tiettyjä juuri heille suunnattuja kanavia lukuun ottamatta.

PODCASTIEN JA MUUN PUHUTUN SISÄLLÖN tuotantomäärät ovat kasvaneet kymmenen viime vuotta. Puhetta tuottavat ”kaikki” – perinteisten radiokanavien lisäksi lehtitalot, yritykset,

podcasteihin erikoistuneet sisällöntuottajat ja vaikkapa julkishallinnon toimijat.

Hiltunen puhuu podcast-hurmoksesta, joka on kuitenkin jo tasaantunut. Hurmos toi sisältöjen tekemiseen valtavasti rahaa ja mahdollisuuksia kokeilla erityyppisten sisältöjen vetovoimaa. Nyt tilanne on muuttunut.

”Nyt on alettu hakemaan myös kannattavuutta. Koko ala miettii tarkemmin, mitä investoinnilla saa. Tässä on ollut selvä taitekohta”, Hiltunen sanoo.

Finnpanelin mukaan vain noin 20 prosenttia suomalaisista kuuntelee podcasteja tai vastaavia audiosisältöjä viikoittain. Markkinoilla on edelleen paljon potentiaalia.

”On paljon ihmisiä, jotka eivät ole kuunnelleet yhtään podcastia tai kuluta lainkaan audiosisältöjä. Suomalaiset ovat olleet hyvin tekstivetoisia, joten on vain hyvä, jos saamme

Elina Hiltunen pohtii työssään, miten kuuntelijat saataisiin houkutelua radion digitaalisten palveluiden pariin.

Me etsimme kiinnostavia aiheita ja näkökulmitamme niitä.

Elina Hiltunen, Sanoman radioiden ohjelmapäällikkö

uusille yleisölle äänisisältöjä. Sehän on lyömätön tapa kuluttaa mediasisältöjä.”

Ruotsissa markkina on aivan toisessa asennossa. Keskivertoruotsalaisen kuuntelumunuuteista yli puolet kertyy nyt podcastien ja musiikkipalvelujen kuuntelusta. Perinteisen radion osuus on vain 35 prosenttia.

Taloudellisesti kannattavalle tasolle yltävien kuuntelijamäärien saaminen esimerkiksi uusille podcasteille on vaikeampaa kuin heidän pitämisensä perinteisen mainosveitoisen radion ääressä.

”Juuri tällä hetkellä mietin meidän tiimimme kanssa yhdessä ensi vuoden suunnitelmia. Olemme päätyneet siihen, että meidän pitää rajata tosi paljon. Keskitymme podcast-sisällöissä urheiluun, viihteeseen, tv-podeihin. Audiotarjontaan kuuluvat myös audioartikkelit sekä nettiradiot.”

Podcastien ongelma on tuottajilleen sama kuin lehtitalojen verkkosivuilla: suosiostaan huolimatta kuluttajat eivät ole halukkaita maksamaan podcastien kuuntelusta. Raha pitää edelleen saada ilmoittajilta, joten paras keino rahan saamisessa on keskittyä sisältöihin.

HILTUNEN TYÖSKENTELEE yksikkönsä Audiodesk-tiimissä, johon kuuluu myös kolme muuta työntekijää. Tiimin tarkoituksena on auttaa radiokanavien juontajia ja ohjelmapäälliköitä tekemään parempia sisältöjä. Käytännössä työ tarkoittaa mahdollisimman laajaa yleisöä kiinnostavien aiheiden etsimistä ja niiden poimimista juontajien avuksi.

”Me etsimme kiinnostavia aiheita ja näkökulmitamme niitä. Saatamme tehdä myös spikkiehdotuksia ja tarjota niitä juon-

tajille käyttöön.”

Tiimin viihdetoimittaja tekee haastatteluja ja kaksi vastaavaa tuottajaa työskentelee ohjelmien parissa.

Sisältöjen tärkein raaka-aine on viihde eri muodoissaan, oli kyse radiosta tai podcasteista. Uutiset ja sää rytmittävät lähetysvirtaa ja ovat tärkeä osa kanavan tarjontaa, mutta ei tärkein.

”Kaupallisessa radiossa tuntikello eli se, mitä ajetaan ulos missäkin kohtaa, on todella tarkoin mietitty.”

Puheet kappaleiden välissä täytyy pitää lyhyinä. Muuten kuuntelijat katoavat. Esimerkiksi pitkät keskustelut istuvat huonosti kaupallisen radion lähetysvirtaan.

”Kuuntelu on sellaista, että yleisö vaihtaa nopeasti kanavaa, jos siitä ei pidä kiinni ja ’myy’ lähetystä eteenpäin.” ●

Ska generativ AI dumpa av-översättarnas arvoden eller ta jobben?

Marcus Floman, text • Heli Saarela, foto

Du har hört frågorna förr: kommer generativ AI att sänka din lön eller ta ditt jobb? Särskilt för en yrkesgrupp är frågorna brännande: de audiovisuella översättarna – de som skapar undertexter för tv-program, filmer och serier.

Redan innan de generativa AI-verktygen utvecklats märkte många av-översättare att de hade färre jobbuppslag. Coronapandemin bromsade tillfälligt filmindustrin och inflationen höjde även kostnaderna för att göra film. Och under de senaste åren har Yles budget för utländska programinköp sjunkit en aning.

”Jobbuppslagen har minskat under de senaste åren, det är helt klart. Eftersom det är svårt att enbart livnära sig på tv- och filmöversättningar jobbar jag också som tolk,” säger **Heidi Nyblom Kuorikoski**.

Hon är viceordförande för intresseföreningen Finlands översättar- och tolkförbund och frilansare liksom majoriteten i branschen.

Nyblom Kuorikoski översätter undertexter till svenska för Yle och biofilmer via det finländska bolaget Saga Vera. Hon är nöjd med arvoden som är skäliga – just Saga Vera och Yle hör till de få bolag som undertecknat ett kollektivavtal. Uppdragen borde ändå vara fler.

”Många av-översättare har varit tvungna att byta bransch.”

FLERA INTERNATIONELLA BOLAG har påverkat av-branschen negativt genom att dumpa arvoden för av-översättare. Enligt Journalistförbundets uppfattning betalar många av firmorna omkring 50–70 procent lägre arvoden än vad Yhtyneet-avtalet skulle ge.

Journalisten talar också med en av-översättare

som bland annat översätter filmer och serier för Netflix. Hen ställer upp anonymt eftersom alla som arbetar för Netflix partnerföretag undertecknat ett strikt sekretessavtal.

”Den som hugger tag i uppdraget först får det!”

Anonym av-översättare

”Jag gör översättningar via ett företag som hör till en bättre betalande kategori, det som Netflix kallar preferred partners. Arvoden är helt okej, men de som jobbar via den lägre kategorins firmor får på tok för låga arvoden. Det går inte att leva på de arvoden.”

Men ett avklarat översättarprov hos Netflix och en möjlighet att ta emot uppdrag med högre arvoden garanterar ändå inte en dräglig inkomst. Frilansöversättarna konkurrerar om samma jobb och vissa veckor finns inga nya uppdrag.

”De flesta arbetsuppslagen bara slängs ut i det som vi frilansare kallar ’haj-akvariet’, en online-plattform för översättningsjobb. För att få uppdrag borde du ständigt vara inloggad. Den som hugger tag i uppdraget först får det!”

ANVÄNDNINGEN AV GENERATIV AI är en fråga där åsikterna bland av-översättarna är delade. Heidi Nyblom Kuorikoski är kritisk till AI-verktyg.

Hon har för några år sedan i jobbet stött på filmdialoger som översatts med hjälp av AI-genererad taligenkänning.

”De dialoglistorna var helt värdelösa, de översatta replikerna gick inte att använda eftersom de

var så fulla med fel”, säger Nyblom Kuorikoski.

Även verksamhetsledare **Hanna Gorschnik** på Akavas branschorganisation Språkexperter är väldigt kritisk till hur AI-översättningar används i filmer, tv och serier.

”Eftersom AI inte tar händelserna i bild i beaktande så kan översättningarna bli nästan vad som helst. Editering i efterhand är sällan motiverande och arvoden är låga,” säger Gorschnik.

Att AI-verktyg kan klara av att översätta enkla och mekaniska dialoger förnekar hon inte, men undrar vem som tar ansvar för slutresultatet.

”Med tanke på helheten är vi bland av-översättarna inte särskilt ivriga över AI:s frammarsch.”

DET FINNS ÄNDÅ FLERA av-översättare som aktivt använder AI i sitt arbete. En av dem är frilansöversättaren **Annika Karvonen**. Hon ser AI som ett verktyg bland andra. Karvonen gör av-översättningar både för finländska och internationella bolag.

”Huruvida AI fungerar eller inte beror på till vilket ändamål den används, men en mänsklig översättare behövs alltid för att redigera och granska språket. När vi får i uppdrag att kolla ’post edit’-översättningar skapade av AI så mäts verkligen vår yrkesskicklighet,” säger Karvonen.

Filmer med avancerad eller sarkastisk dialog kräver mer arbete och arbetstid av översättaren. Ett lågt minutpris från översättningsfirman ställer översättaren inför ett svårt val: att antingen försöka rädda en ’post-edit’-översättning av låg kvalitet med risk för att det ändå blir dåligt, eller att tacka nej.

”När arvodet är lågt är det kanske inte lönsamt att använda mycket arbetstid på just den översättningen. Vi måste få tillräckligt väl betalt och tillräckligt mycket tid för att göra ett gott jobb,” säger Karvonen.

Heidi Nyblom Kuorikoski beskriver av-översättarnas yrkesstolthet med en replik från en internationell konferens för översättare: "vi av-översättare vill inte vara de som ger den sista finslipande beröringen vid texter, vi vill vara den enda beröringen".

Av-översättaren som jobbar för Netflix säger att de erbjuds en möjlighet att använda en AI-översatt version av texterna, men att de flesta kopplar bort den eftersom AI:s förstaversion är så dålig.

"Det blir mycket mer jobb att korrigera AI:s misstag än att göra jobbet själv från början", säger av-översättaren.

Eftersom AI utvecklas med stormsteg kommer av-översättarnas två fackliga företrädare Journalistförbundet och Akavas Språkexperter att följa med hur AI påverkar översättarnas jobb.

"I våras då vi slöt kollektivavtalet för av-översättarna beslöt vi att en separat arbetsgrupp ska följa med i vilken takt AI utvecklas och hur AI-verktygen kan komma att påverka mängden arbete för av-översättare," säger **Petri Savolainen**, intressebevakningsdirektör på Journalistförbundet. ●

Två kollektivavtal

- Journalistförbundet och Akavas branschorganisation Språkexperter bevakar de audiovisuella översättarnas intressen.
- Många av av-översättarna är även aktiva i intresseföreningen Finlands översättar- och tolkförbund.
- Yle-frilansarna jobbar enligt arvoden i Yhtyneet-avtalet.
- Översättningsbyråerna Saga Vera och Movision skrev i våras under ett kollektivavtal med facken. Över hälften av av-översättningsmarknaden har tagits över av internationella bolag som inte undertecknat ett kollektivavtal.

Felicia Hassan öppnar svenskarnas ögon och öron för Finland

Heidi Herrmann, text ●
Marko Mumm, foto

Felicia Hassan är ny Östersjökorrespondent för Sveriges Radio. Hon är specialiserad i säkerhetspolitik, men vill bevaka även vardagsnära ämnen.

"Jag vill ge lyssnarna en nyanserad bild och göra regionen roligare att ta till sig."

Sedan augusti bevakar Felicia Hassan fem länder: Finland, Estland, Lettland, Litauen och Polen samt själva Östersjön, för Sveriges Radio. Hon har sin bas i Helsingfors och arbetet gör hon på engelska, med hjälp av tolkar vid behov. Som korrespondent har hon en tydlig ambition för de kommande åren.

"Jag tycker det är anmärkningsvärt att svenskarna kan så otroligt lite om Finland, Baltikum och Polen. Det vill jag ändra på."

Hassan är ofta ensam svensk korrespondent på plats. Varken *Svenska Dagbladet* eller *Dagens Nyheter* har korrespondenter i Finland. *SvD* bevakar säkerhetsläget bland annat genom att göra fördjupande reportage om drönarincidenterna i Norden. *DN* kan publicera material från *Hufvudstadsbladet* i och med att tidningarna har samma ägare, Bonnier News, och SVT använder sig av en stringer i Helsingfors.

FELICIA HASSAN VÄXTE upp i en seglarfamilj och tillbringade mycket tid i den finska skärgården, men någon djupare koppling till landet har hon inte. Under ett sommarvikariat för SR i Helsingfors i fjol insåg hon att både regionen och rollen lockade henne. När arbetet som Östersjökorrespondent blev ledigt på Sveriges Radio var beslutet enkelt, hon sökte och fick det.

Rysslands luftrumskränkningar i Estland, beredskapen vid Natos och EU:s östra gräns och drönarflygningar över Polen har dominerat rapporteringen. Men Felicia Hassan vill göra regionen intressant även på ett annat plan.

Sveriges Radios Östersjökorrespondent Felicia Hassan gör intervjuer för ett inslag om kränkningarna av Natoländernas territorium.

"Det är skillnad mellan vad svenskar tycker är intressant och vad som är relevant för människorna som bor här. Den distansen överbryggas bara om en journalist på plats pratar med folk."

När vi träffas har hon precis varit i Estland för att göra inslag om ett fängelse i Tartu, där Sverige planerar att hyra fängelseplatser. Ett annat reportage handlade om en mobilfri bar i Helsingfors.

"Jag får mest respons för de inslag som inte berör säkerhetsfrågor. Lyssnarna säger att det här visste jag inte om Finland eller Polen."

Det spända säkerhetsläget beskriver hon som en utmaning och hon konstaterar att hon ibland får kämpa för att hålla huvudet kallt och humöret uppe.

"Men det gör jobbet än viktigare, framför allt att vara på plats och prata med de människor som berörs, till exempel i östra Polen dit jag åker igen snart."

UNDER FLERA ÅR HAR Sveriges Radio inte haft en korrespondent i Hel-

singfors. I stället har Finland, Norge, Baltikum och Island bevakats av en Nordenkorrespondent stationerad i Göteborg. En annan SR-korrespondent har bevakat Polen och Danmark.

Enligt **Anders Pontara**, utrikeschef för Ekot på Sveriges Radio, flyttades Östersjökorrespondenten från Finland till Ukraina då kriget där bröt ut i början av 2022. Han betonar att Finland är ett viktigt grannland, med växande samarbete och många svenskar med finska rötter värdesätter bevakningen.

Att vara så gott som ensam svensk korrespondent i regionen kan kännas både privilegierat och utmanande. Felicia Hassan beskriver det som paradoxalt att svenska medier inte prioriterar närvaro i sina närmaste grannländer, trots att intresset för det som händer här är stort.

För Felicia Hassan är det därför ett tydligt mål att lyfta fram berättelser som annars riskerar att gå förlorade. Hon är mån om att prata med så kallat vanligt folk, för att göra rapporteringen lättillgänglig.

Dessutom gynnas det journalistiska arbetet här av att både politiker och experter är lättillgängliga.

"Då begränsas man bara av den egna kreativiteten, vilket gör det ännu mer inspirerande att jobba." ●

Felicia Hassan, 29

- Östersjökorrespondent för Sveriges Radio sedan augusti.
- Kandidat i medievetenskap vid Göteborgs universitet.
- Jobbade tidigare på SVT.
- Till familjen hör särbo i Linköping.
- Intressen: Löpning och dricka öl med vänner
- Favoritplats i Helsingfors: Eira strand och Havshamnen.

Vi kallar Sudan en bortglömd konflikt – och missar helt vad den handlar om

Säger man Sudan så reagerar de flesta sannolikt med ett medlidsamt ansiktsuttryck och ett litet ojoj vi rapporterar ju så lite om kriget. Stackars dem, världens värsta humanitära kris.

Kriget har fått epitetet den "bortglömda konflikten" i mycket av västerländsk media. Bara man nämner hur bortglömd den är men själv ändå säger ett par ord om hur svårt folk där har det, så kan man sedan klappa sig på axeln och tänka att nu är den avhandlad för de kommande månaderna.

Medan världen genomgår ett paradigmskifte där världsordningen ritas om blir nyhetsrapporteringen allt mer tunnelseende. Fokus ligger främst på kriget i Ukraina och Mellanöstern och på den förändrade relationen mellan USA och Europa, medan resten av världen faller bort.

Rapporteringen om kriget i Sudan är ett perfekt exempel på det.

Journalister rapporterar oftast enligt bekanta ramar. När de ramar vi nu känt i flera år krossas och småningom byggs upp på nytt så blir journalistiken på vissa plan ett sökande i tomrummet som uppstår. Där befinner vi oss idag.

NÄR DET GÄLLER KRIG så träffar de första analyserna inte alltid rätt. Nu har kriget i Sudan ändå pågått så länge att mycket av den slappa analysen handlar om ett ointresse – inte bara från redaktionerna utan från hela EU. Sudan

har fått väldigt lite uppmärksamhet i säkerhetspolitiska diskussioner i Europa. Samtidigt följs konflikten nära av en stor mängd grannländer och regionala och internationella aktörer – de aktörer som i högsta grad omformar världsordningen.

Kriget i Sudan är i själva verket ett internationaliserat geopolitiskt slagfält, men omnämns sällan som ett sådant. Ointresset inom EU för läget visar också på en oförmåga att göra något åt konflikten. EU:s minskande globala inflytande är svårt för många att acceptera. Just i fallet Sudan finns det väldigt lite försök att sätta press på de aktörer som kunde lösa konflikten. De ekonomiska och säkerhetspolitiska relationerna till exempelvis Gulfstaterna är för viktiga för EU, så man låter dem leda i dansen. EU har krasst sagt inte så mycket press att komma med, och det vill man självklart inte skryta om.

OM VI JOURNALISTER GÅR efter det våra ledare i väst vill så missar vi en stor del av det som händer i världen. Nedskärningarna i branschen i samband med en omdirigering inom redaktionerna till ett större fokus på säkerhetspolitik och försvar på bekostnad av en bredare utrikesbevakning har lett till en utarmning av ämnen – och det gör också den säkerhetspolitiska analysen tunn.

Det blir allt svårare att fullfölja utrikesjournalistikens grunduppgift: att förklara hur världen ser ut och varför – inte att förklara hur våra ledare önskar den såg ut. ●

Liselott Lindström ● Skribenten
är frilansjournalist.

MEDIENYTT

Fondernas roll i filmbranschen allt större efter nedskärningarna – ännu ingen ändring i ansökningskriterierna

Den finländska filmbranschen har provats hårt de senaste åren då regeringen i hopp om en mer balanserad statskassa skurit ner på stöd riktade till kulturfältet. I september fick branschen en ny smäll, då regeringen i sitt budgetförslag planerade att kapa över sju miljoner euro som delas ut av Finlands filmstiftelse. Summan har sjunkit till 5,5 miljoner i det förslag som lämnades till riksdagen den 22 september.

Regeringen kallar stöden för företagsstöd, vilket Filmstiftelsen anser vara ett faktafel. I ett utlåtande skriver direktör **Lasse Saarinen** att det handlar om produktionsstöd som ges som projektstöd till enskilda filmer.

Om nedskärningen verkställs förlorar filmbranschen en stor del av sin finansiering. De finlands-svenska fondernas roll förstoras i och med att andra

finansiärer delar ut mindre pengar. Konstsamfundet och Svenska kulturfonden samarbetar i form av filmpoolen, som beviljar kring två miljoner euro om året till film- och medieproduktioner.

"Beskedet var en chock, men för filmpoolens del har vi inga direktiv att ändra i vinklingarna. Vi har en ansökningsomgång på gång, så vi gör inga ändringar just nu, men jag kan inte säga vad styrelserna säger om framtida vinklingar", säger **Ulrica Stråhlmann**, stipendiesakkunnig på Konstsamfundet.

Konstsamfundets ändamål är att främja konst i Finland och stödja det svenska språkets ställning. Kulturfondens stadgar uttrycker ännu tydligare att ändamålet är att understöda det svenska i Finland. Därför kan fonderna heller inte bredda på kriterierna allt för mycket för att komma till hela

filmbranschens undsättning, men Stråhlmann konstaterar att filmpoolen har möjlighet att ge stöd också till produktioner där språket inte är svenska, men där svenskspråkiga filmproffs från Finland är involverade.

"Vi gick till exempel in i filmen *The Summer Book* som är på engelska, men gynnar finlandssvenska filmmäniskor i samproduktioner. Rikssvenskarna är också aktiva att söka stöd. Vi får kolla upp hela tiden och se hur det är väsentligt för oss."

Filmbranschens svåra situation har pågått så pass länge att man på Konstsamfundet märkt av en ökad mängd ansökningar.

"Vi har sett och ser att det finns ett tryck. Det har varit en form av långvarig kris redan före detta drastiska ingrepp som är en sorglig historia."

Hanna Nordenswan

FOKUS

Pena Rekiranta ymmärtää yleisöään oman harrastuksensa kautta

Nina Erho, teksti • Mikko Vähäniitty, kuva

Juoksija-lehden päätoimittaja **Pena Rekiranta** oli syyskuun ensimmäisenä viikonloppuna työ- ja kisamatkalla Finlandia Marathon -tapahtumassa Jyväskylässä. Perjantaina hän juoksi itse kympin kisan.

”Jos en itse harrastaisi juoksua, olisi hankala hahmottaa, mitä juoksijat ajattelevat ja millaista heidän elämänsä on”, Rekiranta sanoo.

Lauantaina Rekiranta haastatteli ja kuvasi maratoonareita *Juoksijan* printtiin ja verkkoon. Maratonilla ratkottiin yli 35-vuotiaiden aikuisurheilijoiden sarjojen Euroopan mestaruudet.

”Se sähköisti koko päivää, toi kansainvälisiä vieraita ja lisäsi journalistista mielenkiintoa.”

Rekiranta aloitti *Juoksijan* freelancerina vuonna 2010. Hän on työskennellyt myös lehden toimittajana ja toimituspäällikkönä. Päätoimittaja hänestä tuli viime keväänä.

Kun juoksu kuuluu sekä työhön että vapaa-aikaan, milloin ehdit ”olla vaan”?

”Jaa-a, ehtiihän sitä. On juokseminenkin olemista, jos saa rauhassa lähteä vetämään pitkän lenkin. Se kyllä palauttaa henkistä puolta.” ●

Jyväskylän kymppi oli Pena Rekirannalle viikon toinen juoksukisa. ”Juoksu oli ihan hyvä, aika lailla sellainen, mitä odotin. Aika oli 41.14”, Rekiranta sanoo. Valon Kymppi -nimisen kisan reitillä oli koristevaloja ja -tulvia.

Heli Hämäläinen • Kirjoittaja on journalistiseen kirjoittamiseen ja kielenhuoltoon erikoistunut kirjoitusviestinnän opettaja Jyväskylän yliopistossa.

Valmistatko reseptin ja käärit sen pukinkonttiin?

Kielen muutos on aihe, josta journalistiikan opiskelijoillani riittää aina keskusteltavaa. Miten kieli muuttuu, miten sen annetaan muuttua ja miten sen ei toivottaisi muuttuvan? Mikä on kielen tavanomaista muuntelua ja mikä taas mahdollista tietämättömyyttä yleisistä toimintatavoista?

Yhteisesti ymmärrettävän yleiskielen käyttämiseen pyrkiminen on yleensä helppo hyväksyä. Silloin kirjoittaja saa ajatuksensa todennäköisemmin ymmärretyksi haluamallaan tavalla.

Sanakirjoista on apua. Koetan opettaa, että journalistin olisi hyvä mahdollisimman usein tarkastaa käyttämiensä sanojen merkitys, käyttöala, tyyliarvo ja oikeinkirjoitus *Kielitoimiston sanakirjasta*. Aivan samalla tavalla tarkastetaan muitakin faktoja eri lähteistä.

Sanakirjamääritelmät eivät tietenkään ole kaiken kattavia, eivätkä kaikki journalistien tarvitsemat sanat välttämättä koskaan päädy sanakirjaan. Aika pitkälle sillä silti pötkii.

Journalistinalut tuntuvat olevan joka vuosi tietoisempia siitä, kuinka paljon ja nopeasti uudissanoja lainautuu muista kielistä suomeen. Sen sijaan he eivät ihan yhtä hyvin tunnista muualta lainautuvia rakenteita tai ilmauksia. Tämä pulma ei tosin valitettavasti koske pelkästään journalisteja saati nuoria.

Kaikki eivät hoksaa esimerkiksi, että suomeksi ei "kokata reseptejä" vaan vaikkapa *laitetaan ruokaa*. Yleiskielessä *resepti* tarkoittaa edelleen (ruoka)ohjetta, jota voi toki hyödyntää ruoanlaiton apuna. Virkkeessä "heidän reseptejään valmistetaan niin suomalaisissa kodeissa kuin päiväkotien ja koulujen keittiöissäkin" voisi mainiosti puhua reseptien *käyttämisestä*.

Täällä ei myöskään "kääritä paketteja", tai jos lahjat täytyy välttämättä kääriä, ne *kääritään lahjapaperiin*. Suomeksi on ollut tapana näppärämmin *paketoita lahjat*.

Odotan jo, millaisia lahjoja tänä vuonna kehoitetaan "käärimään pukinkonttiin". Taitaa olla jokseenkin joustavaa materiaalia tuo kontti. ●

TUTKITTUA

Disinformaatioisyytökset voivat estää keskustelun

Disinformaatioisyytös voi toimia lyömäaseena, jolla vaihtoehtoisesti ajatteleva ihminen suljetaan ulos julkisesta keskustelusta.

Tämä selviää tutkimuksesta *Disinformaation diskurssi julkisessa keskustelussa*, joka julkaistiin kevään *Media & viestintä* -lehdessä. Siinä journalistin tutkija **Salla Tuomola** analysoi toisinajattelijoiden kokemuksia disinformaatiosta ja disinformaatioisyytöksistä.

Tutkimuksen aineisto koostui 25 haastattelusta, joissa keskusteltiin haastateltavien suhteesta mediaan ja disinformaatioon.

Kaikki tutkitut suhtautuivat kriittisesti valtamediaan ja heidät tunnettiin vaihtoehtoisen tiedon auktoriteetteina. Useimmilla heistä oli tuhansia seuraajia sosiaalisessa mediassa, kun taas osa vaikutti enimmäkseen netin ulkopuolissa yhteisöissä. Haastatellut olivat 30–70-vuotiaita ja heillä oli vaihteleva koulutustausta.

He kokivat, että julkisessa keskustelussa

disinformaatioisyytöksiä käytetään toisinajattelijoiden leimaamiseen. Syytösten avulla poikkeavien mielipiteiden esittäjät asetetaan naurunalaisiksi ja heidän kykyään rationaaliseen keskusteluun väheksytään. Näin valtavirta sulkee vastapuolen ulos keskustelusta.

Haastateltujen mukaan disinformaatioisyytösten leimakirves heiluu eniten keskusteltaessa ajankohtaisista aiheista, jotka herättävät vahvoja tunteita. Tällaisia ovat muun muassa Nato-jäsenyys, sota ja koronarokotteet.

Monet vaihtoehtoisen tiedon auktoriteetit olivat huolissaan demokratian toteutumisesta. Kansalaisilla ei koettu olevan tarpeeksi keinoja saada ääntään kuuluviin. Liian innokkaat disinformaatioisyytökset nähtiin osana tätä ongelmaa.

Tutkijan mukaan haastateltujen esittämä kritiikki on osittain perusteltua. Disinformaation käsitteen avulla voidaan rakentaa epädemokraattista keskustelukulttuuria, jossa on vain yksi totuus ja yksi oikea tulkinta todellisuudesta. Toi-

saalta myös toisinajattelijat itse leimaavat vastustajiensa ajatuksia disinformaatioksi samalla tapaa.

Juha Matias Lehtonen

KUVA: JONNE RENVALL

Johanna Vehkoo, 49, aloitti lokakuun alussa työt Ylen uutistoimituksen uudessa verifiointitiimissä. Hän on pitkään työskennellyt misinformaatioon, verifiointiin ja faktantarkistukseen erikoistuneena freelancerina. Vehkoo toimi Tampereen yliopiston journalistiikan työelämäprofessorina lukuvuoden 2022–2023. Hän kuuluu *Long Playn* perustajiin.

Johanna Vehkoo odottaa verifiointitiimin yhteistyötä

Mitä Ylen verifiointitiimi tekee ja miten?

Tämä muotoutuu. Koska verifiointitiimi on uusi, luomme yhdessä työtapoja ja pohdimme käyttöön otettavia tekniikoita. Kyse on erilaisten aineistojen todentamisesta: Jos netissä kiertää esimerkiksi dramaattinen video uutistapahtumasta, meidän pitää pystyä varmentamaan sen aitous.

Miten verifiointi eroaa faktantarkistuksesta?

Faktojen tarkistaminen on jälkikäteistä toimintaa. Tarkistetaan vaikkapa poliitikon jo antamaa lausuntoa. Verifiointissa varmennetaan aineiston todenperäisyyttä jo ennen sen käyttämistä. Yleisimmät ja yksinkertaisimmat työkalut ovat jatkossa ihan olennaisia taitoja ainakin uutistoimittajille.

Miksi verifiointi on tärkeää juuri nyt?

Netti on pullollaan kaikenlaista materiaalia, jota esitetään todistusaineistona milloin mistäkin. Generatiivinen tekoäly ja muut teknologiat aiheuttavat sen, että aitoa on entistä vaikeampi erottaa.

Tuntuuko kilpajuoksu verifiointityökalujen ja väärennöskeinojen välillä turhautavalta?

Toimittajat ja muut oikean tiedon vaalijat on tosiaan tuomittu ikuisen kilpajuoksuun. Uusia tekniikoita manipulaatioiden löytämiseksi löytyy, mutta silloin manipulaattorit ovat siirtyneet jo seuraavaan tekniikkaan. Toimittajien pitää vain yrittää tehdä työnsä paremmin, yleisön pitää oppia

tunnistamaan väärennöksiä paremmin ja lainsäädännön pitää myös pysyä kehityksessä mukana.

Millä tasolla suomalaisten medialukutaito on vuonna 2025?

Täällä on vähän liikaa tuudittauduttu siihen, että olemme medialukutaidon kärkimää. Mistä se tiedetään? Käsitys tulee itsearviointiin perustuvista kyselyistä. On vaaran paikka, jos aletaan olla liian itseyytyväisiä. **Hallitaanko toimituksissa verifiointityökalut?**

Valtaosa koulutuksiini osallistuneista toimittajista ei ole aiemmin käyttänyt esimerkiksi käännteistä kuvahakua. Silti työkaluja tärkeämpää on omaksua faktantarkistajan ajattelumalli. Tarkoitan kriittistä ajattelua, joka auttaa huomaamaan epäloogisuudet ja tarkistamaan asiat, jotka vaikuttavat tutuilta ja siksi tosilta.

Olet ollut pitkään freelancer. Miltä tuntuu mennä palkkatöihin Ylelle?

Mahtavalta. Olen tehnyt niin kauan töitä yksin, että tuntuu, että olen jo tehnyt kaiken sellaisen mihin kykenen omin voimin. Verifiointi on kuitenkin tiimityötä. Ihmisillä on aina erilaisia vahvuuksia ja osaamisia.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Craig Silverman. Hän on verifiointikentän uranuurtaja, ja olen seurannut hänen työtään 2010-luvun alkupuolelta saakka.

Manu Haapalainen

Sellistin nimi selvisi kysymällä

Työskentelin parikymppisenä kesätoimittajana *Etelä-Suomen Sanomien* kulttuuritoimituksessa, kun minut lähetettiin tekemään suoraviivaista ennakkojuttua litin musiikkijuhlista. En ymmärtänyt klassisesta musiikista paljoakaan, joten olin valmistautunut kysymään myös vähän tyhmiä ja yksinkertaisia kysymyksiä.

Juttukeikalle oli kiire, sillä yksi tapahtuman kiinnostavimmista muusikoista harjoitteli parhaillaan litin kirkossa. Harjoitusten tauolla häntä saisi haastatella.

Muusikon nimi ei äkkiseltään sanonut minulle mitään. Ajattelin hänen olevan jokin klassisen musiikin suuruus. Ei käynyt mielessäkään tarkistaa hänen taustojaan paremmin.

Saavuimme kuvaajan kanssa sateiseen ja vehreään Iittiin. Saimme kuunnella, kuinka pianisti ja sellisti harjoittelivat alttarilla. Kuvaaja räpsi kuvia minkä kerkesi.

Treenitauolla sain sitten haastateltavaksi mukavan, pitkätukkaisen sellistin. Hän ylisti litin kirkkoa ja sanoi, että onhan puukirkko hieman erilainen paikka soittaa kuin jokin likainen rokkiluola maailmalla. Sellaisissakin oli tullut kuulemma keikkailtua. Kysyin aivan vilpittömästi, missä yhtyeessä hän soittikaan.

"Sellaisessa pikkubändissä kuin *Apocalyptic*", sellisti sanoi virnuillen.

Kyllä alkoi aloittelevan kulttuuritoimittajan poskia kuumottaa. *Apocalyptic* **Perttu Kivilaakso** oli sen luokan nimi, joka olisi pitänyt tietää. Tai ainakin ymmärtää tarkistaa etukäteen, ketä haastattelikaan.

Onneksi muusikko suhtautui nuoren toimittajan hävettävän huonoon valmistautumiseen armollisesti. Haastattelu jatkui mukavasti. Jutustakin tuli muistaakseni ihan hyvä.

Laura Hallamaa

Kirjoittaja on freelancetoimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Catherine Apalat halusi toimittajaksi, koska hän näki nuorena paljon epäoikeudenmukaisuutta ja naisten hiljaista kärsimystä. "Halusin jakaa tietoa, jotta naiset voisivat välttää ainakin osan ongelmista."

NAISTEN RADIOKANAVA KOULUTTAA UGANDALAIS-JOURNALISTEJA TURVALLISEMPAAN VAALIJOURNALISMIIN

Esa Salminen, teksti • Heli Saarela, kuva

Tammikuun vaalit tietävät Ugandan journalisteille vaikeita aikoja: pidätyksiä, kidnappauksia, häirintää, toimilupien epäämisiä, työvälaineiden takavarikkoja ja jopa kidutusta.

Näin kertoo ugandalaisen Mama FM -radiokanavan kanavapäällikkö **Catherine Apalat**.

Apalat on kiertänyt tänä syksynä kouluttamassa toimittajia turvallisemmasta vaaliuutisoinnista.

E erityisen vaikeassa asemassa ovat naistoimittajat. He kohtaavat paljon häirintää ja uhkailua niin verkossa kuin kentällä.

"Tapasin esimerkiksi yhden naistoimittajan, joka viime vaalien aikaan kidnappattiin juttukeikalla ja häntä kidutettiin, koska hän mainitsi oppositiojohtajan nimen suorassa lähetyksessä", Apalat kertoo.

Koulutuksissa käytiin läpi muun muassa haastattelutekniikoita, fyysistä turvallisuutta kenkävalinnoista lähtien, tietojen ja oman olinpaikan

salaamista, vaarallisimpia maantieteellisiä alueita ja faktantarkistuksen työkaluja.

Koulutuksia ja Mama FM:n työtä muutenkin on tukenut Viestintä ja kehitys -säätiö Vikes. Apalat oli syyskuussa Suomessa puhumassa Vikesin 20-vuotisjuhlaseminaarissa.

UGANDA EI VOI JUHLIA lehdistönvapaudellaan. Maa on lehdistönvapausindeksissä sijalla 143.

"Mutta meillä on vapautettu mediaa, ja esimerkiksi radiokanavia on yli 350", Apalat sanoo.

"Tavallaan olemme vapaita ja voimme sanoa mitä haluamme – mutta näin vaalien alla sorto lisääntyy."

Arjessa Apalat pyörittää naisille suunnattua ja naisten toimittamaa Mama FM:ää. Sen ohjelmissa puhutaan esimerkiksi avioliitosta, palveluista naisille ja siitä, miten tehdä ilmoitus väkivallasta. Eri-tyistä huomiota annetaan sille, että vammaiset naiset pääsevät ääneen. Myös lastenohjelmat ja

urheiluohjelmat ovat suosittuja.

Mama FM:n perusti vuonna 1983 naistoimittajien järjestö UMWA. Se halusi parantaa naistoimittajien asemaa. Seksuaalinen häirintä on edelleen yleistä niin työpaikoilla kuin juttukeikoilla.

"Osa ei halua olla somessa, koska he saavat niin paljon törkypostia, ja miehet saattavat haastattelujen jälkeen lähettää epäasiallisia viestejä", Apalat sanoo.

Vaikka naisia on enemmistö Ugandan toimittajista, päätöksenteko on miesten käsissä.

"Yleensä he eivät ymmärrä naisten tarpeita", Apalat sanoo.

Etenkin freelancerien ja pienten kanavien naistoimittajien oikeudet ovat heikot. Vanhempainvapaita ei tunneta ja palkkiot maksetaan juttu- tai päiväkohtaisesti. Lapsen saaminen johtaa yleensä työpaikan menettämiseen.

"Meillä naisten omalla kanavalla huolehditaan ihmisistä ihan eri tavalla", Apalat sanoo. ●

OIKEUSVALTIO EI OLE VALMIS – SIKSI SITÄ PITÄÄ PUOLUSTAA

Suomi putosi tänä vuonna tieteen vapautta mittaavassa tilastossa sijalle 47, samaan kastiin Bulgarian ja Romanian kanssa. *Helsingin Sanomien* mukaan taustalla on muun muassa se, että yliopistoihin on viety pontevasti viestiä siitä, että tutkimuksen tulisi tuottaa taloudellista hyötyä, mieluiten välittömästi. Se kaventaa tutkimuksen vapautta.

Parin viime vuoden aikana Suomi on säätänyt lakko-oikeutta rajoittavia lakeja, leikannut kansalaisyhteiskunnan rahoitusta, säätänyt kansainvälisen oikeuden vastaisen rajalain ja leikannut tuntuvasti Yleisradiolta.

Rasismien ja vihapuheen leviämistä ei hillitä riittävin toimin. Tästä on huomauttanut jopa eduskunnan ihmisoikeuskeskus. Viharikosten määrä oli vuonna 2024 tilastointihistorian korkein.

Lisäksi Suomessa on jo vanhastaan ongelmia tuomioistuinten riippumattomuuden takaamisessa. Meillä ei ole erillistä perustuslakituomioistuinta vaan lakien perustuslainmukaisuus tarkastetaan etukäteen – ja sen tekee eduskunta, sama taho, joka myös säätää lait.

Jos valtaan nousevat demokratianvastaiset voimat, systeemme on helppo murtaa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen suomalaistuomari **Pauliine Koskelo** varoitti uhasta Libera-säätiön *Diktaattorin käsikirjassa* vuonna 2022.

OIKEUSVALTIO ON HÄHMÄINEN käsite. Asiantuntijakaan eivät ole yhtä mieltä siitä, mitä se tarkoittaa.

Yksi tapa tarkastella oikeusvaltiota on Euroopan neuvoston alaisen riippumattoman Venetsian komission laatima oikeusvaltion tarkistuslista. Sen mukaan oikeusvaltion viisi pääkriteeriä ovat

laillisuus, oikeusvarmuus, toimivallan väärinkäytön estäminen, yhdenvertaisuus lain edessä ja syrjimättömyys sekä oikeuden saavutettavuus, joka pitää sisällään sekä oikeuslaitoksen riippumattomuuden ja puolueettomuuden että oikeudenkäynnin oikeudenmukaisuuden.

Lisäksi EU:n komission oikeusvaltiokertomus tarkastelee oikeusvaltion rakenteita konkreettisilla kysymyksillä. Niitä ovat esimerkiksi median vapaus, korruptio, oikeuslaitosten riippumattomuus ja instituutioiden keskinäinen vallanjako. Komissio on julkaissut oikeusvaltiokertomusta vuodesta 2020.

Suomen oikeusvaltiokehityksessä on paljon huolestuttavaa. Leikkaukset julkisen palvelun mediasta, journalistien työn vaikeutuminen ja vaikeuttaminen, vihapuhe ja maalittaminen ovat asioita, jotka koskettavat ammattikuntaamme mutta ovat myös oikeusvaltiokysymyksiä. Tavalliselle kansalaiselle oikeusvaltio näyttäytyy valittavan etäisenä eikä se aina kiinnosta mediaa. Esimerkiksi EU:n oikeusvaltiokertomuksen julkaisusta viime heinäkuussa ei kertonut yksikään suomalaisen tiedotusväline.

JOURNALISTILIITTO SUUNNITTELEE jäsenilleen tapamista eduskunnassa ihmisoikeusvaltuuskunnan jäsenten kanssa. Ihmisoikeusvaltuuskunnan puheenjohtaja on ihmisoikeuskeskuksen johtaja **Jarna Pethman**, ja siihen kuuluvat eduskunnan oikeusasiamies, valtioneuvoston oikeuskansleri ja eri asioihin keskittyvät valtuutetut lapsiasiavaltuutetusta tietosuojavaltuutettuun.

Nämä instituutiot ovat ensiarvoisen tärkeitä tiedon tuottajia oikeusvaltiosta ja siihen kohdistuvista uhista. ●

Salla Nazarenko ● Kirjoittaja on Journalistiliiton kansainvälisten asioiden asiantuntija.

Sanomalehtimieheissä 3/1978 luettiin viihdelehtiä kriittisin silmin.

Murhan käypä hinta oli liikaa kerrottu

Tarzanista on tehty monotoninen ja synkkä saksalaisvihaaja. Hän tuntee leppymätöntä kostonhimoa nimenomaan tiettyä kansallisuutta olevia ihmisiä kohtaan, ei väkivaltaa ja fasismia kohtaan sinänsä.”

Näin arvioi **Kyösti Reunanen** *Sanomalehtimieheen* 3/1978 kirjoittamassaan mediakritiikissä. Siinä hän ruoti viihdelehtien tasoa. Analyyysin kohteena olivat sarjakuvallehti *Tarzan* sekä aikuisviihdelehti *Jermu* ja *Ratto*.

Osassa lehdistä väkivalta esitettiin hänen mielestään ”elämän normaalirutiiniin kuuluvana keinona ratkaista käytännöllisiä pikkuongelmia”. Toisissa taas lueltiin liiankin yksityiskohtaisesti ”mielisairaiden hirmutöitä”.

”Mitä informaatioarvoa on [...] esimerkiksi tiedolla siitä, että ’käypä palkkamurhaajan hinta’ Bogotassa on 50 mk”, Reunanen moitti *Raton* julkaisemaa juttua.

Jermun jutuissa taas oli Reunanen makuun tyhjäkäyntiä. Ne olivat ”pitkiä ja pitkäpiimäisiä”.

”Kielenkäyttö useissa niissä *Jermun* seikkailutarinoissa, joihin tätä juttua varten tutustuin, oli haetun raakaa ja mautonta”, Reunanen arvioi.

”Melko huonoiksi ovat välit menneet, kun toinen kivahtaa: ’Kuolema olisi sinulle liian helppo ratkaisu, senkin raatolainen.’”

Marja Honkonen

Tohlopin suurvisiiri

TV-TOIMITTAJA RISTO ASTIKAINEN
21. 10.1945 ORIMATTILA – 30.8.2025
TAMPERE

Jos toimittaja osaa käsikirjoittaa, ohjata, juontaa, esiintyä, kuvata, äänittää, editoida ja tuottaa, häntä voi kuvata televisiotuotannon moniosaajaksi. Ylen TV2:n dokumenttitoimittaja **Risto Astikainen** oli tällainen.

Sen lisäksi Ripa vielä opetti, luennoi ja ohjasi opiskelijoiden harjoitustöitä. TV2:n toimitusharjoittelijat antoivat opastajalleen arvonimen Tohlopin suurvisiiri.

Astikainen aloitti tv-työt 1969 jo ennen valmistumistaan maisteriksi Tampereen yliopistosta. 40 työvuoden aikana valmistui noin 300 ohjelmaa tai dokumenttisarjan osaa. Niissä toimittaja selitti innostuneesti isoja asioita pienillä yksityiskohdilla ja hauskoilla tarinoilla. Hän oli armoitettu tarinoiden ja vitsien kertoja.

Ripa osallistui aktiivisesti myös ay-toimintaan RTTL:ssä ja Journalistiliitossa. Hän toimi muun muassa luottamusmiehenä ja 1988

KUVA: ANTERO TENHUNEN

lakkojohtajana Tohlopissa ja sai molempien liittojen ansiomerkkin. Valtiovalta myönsi ansioristin ja ylimääräisen sanomalehtimieseläkkeen.

Joulun alla 2006 Ylen johto irtisanoi 61-vuotiaan Risto Astikaisen ja viisi muuta asiaohjelmien toimittajaa. Ripa ilmaisi vastalauseensa joulupukin varusteissa Pasilan Ison Pajan ovella. Kun hän sai tuekseen Journalistiliiton, 3000 nimen yleisövetoomuksen ja julkisen kohun, potkut peruttiin. Hän jäi eläkkeelle 2008.

Arto Astikainen

Kirjoittaja on entinen HS:n toimittaja ja Risto Astikaisen serkku.

KAIPAATKO VIRKISTYSTÄ?

Liiton virkistysapurahat ovat nyt haettavana

Journalistiliiton jäsenten virkistysstipendit lomiin Saariselällä ja Vierumäellä ovat haettavana **22.9. – 17.10. klo 16.**

Stipendi oikeuttaa viikon maksuttomaan oleskeluun Saariselän Tunturimajalla tai Vierumäen lomatalossa sesongin ulkopuolisina viikkoina.

Täytä hakulomake tarkasti, perustele erityisen hyvin, miksi juuri sinä tarvitset virkistystä liiton lomapaikassa.

Käytäthän saamasi lomaviikon. Saat, mutta käyttämätön loma on epäilemysti pois muilta!

A.R. Winterin Muistosäätiön vuoden 2025 apurahat opintomatkoihin

Säätiö jakaa yhteensä enintään 3 500 euroa apurahoina ulkomaille tehtävää opintomatkaa varten enintään neljälle suomen- tai ruotsinkieliselle toimittajalle. Hakemukset pyydetään lähettämään **7.11.2025** mennessä. Hakemukseen tulee liittää selvitys matkasuunnitelmasta ja apurahan hakijan aikaisemmasta toiminnasta.

A.R. Winterin Muistosäätiö sr, hallitus

c/o Niilo Järkäs
Pispalan valtatie 96
33270 TAMPERE

tai sähköpostitse otsikolla: **"APURAHA 2025 / A.R. Winterin Muistosäätiö"**, osoitteeseen niilo.jarkas@gmail.com

JÄSEN!

Ovatko yhteystietosi muuttuneet?
Haluatko tilata pressikortin?
Kirjaudu Oma Journalistiliittoon!
oma.journalistiliitto.fi

Uudessa Oma Journalistiliitto -palvelussa voit muun muassa:

- tarkistaa ja päivittää jäsentietosi
- maksaa jäsenmaksun (verkkopankki, MobilePay, luottokortti)
- tilata pressikortin
- tutustua jäsenetuihisi

Tietoturvalliseen palveluun kirjaudutaan vahvalla tunnistautumisella, joko omilla pankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella.

Kun pidät tietosi ajan tasalla, voimme tavoittaa sinut jäsenyyteen, jäsenetuihin tai edunvalvontaan liittyvissä asioissa.

Oma Journalistiliitto -palvelu toimii suomen ja ruotsin kielillä.

Lue lisää: **journalistiliitto.fi**

KOULUTUKSET

Digitaalisen tutkivan journalismin jatkokurssi

Kesällä toimittajia kouluttanut digitaalisen tutkivan journalismin mestari **Craig Silvermanin** palaa uuden aiheen kanssa ja näyttää, miten pääset huolellisesti piilotettujen verkkolähteiden jäljille. Kurssi sopii sekä jatkokurssiksi kesällä opitulle että uusille osallistujille. Kaikki kiinnostuneet liiton jäsenet ovat tervetulleita tähän maksuttomaan koulutukseen, joka järjestetään liiton toimistolla Helsingissä.

Aika: Ma 20.10. klo 15:30–18:30

Paikka: SJL:n toimisto, Siltasaarenkatu 18 A, 7.krs, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

journalistiliitto.fi/tapahtumat

Järjestäjä: SJL

Yhteiskunnallisesti tärkeää vai hölynpölyä?

Webinaari puheenaiejournalismin varjopuolista

Uuden jutun päätoimittaja ja journalistiikan dosentti YTT **Olli Seuri** herättää pohtimaan puheenaiejournalismin varjopuolia. Miksi klikkikierre vie helposti mennessään ja perusasiat unohtuvat? Miten tunnistaa harmaan sävyt ja oma rooli kohujen keskellä? Maksuton tilaisuus on tarkoitettu

Journalistiliiton jäsenille. Lähetämme osallistumislinkin ilmoittautuneiden sähköpostiin viimeistään tapahtumaa edeltävänä arkipäivänä.

Aika: Ti 28.10. klo 17–18

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: 21.10. mennessä osoitteessa journalistiliitto.fi/tapahtumat

Järjestäjä: SJL

Magazine Symposium puhuu rohkeudesta

Aikakausmedia-alan Magazine Symposiumissa puhutaan rohkeudesta. Kuvajournalisti **Antti Yrjönen** kertoo kuvaajaan luottamisesta ja **Eevan** päätoimittaja **Mari Paalosalo-Jussinmäki** rohkeuden hinnasta ja siitä, miten suojella toimittajia rohkean journalismin tekemisessä. Magazine Symposium on tarkoitettu Aikakausmedian, Aikakauslehtien päätoimittajien, Helsingin seudun journalistien ja Suomen freelance-journalistien jäsenille sekä alan opiskelijoille.

Aika: Ti 11.11. klo 9–12

Paikka: Haaga-Helien Pasilan kampus, Helsinki.

Tilaisuutta voi seurata myös verkossa.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

Lähtilaisuuteen 4.11. mennessä ja

webinaariin 9.11. mennessä.

Aikakausmedian verkkosivuilla.

Järjestäjä: Aikakausmedia

Katri Makkosen vinkit kriisiviestintään

Viestijöiden illassa **Katri Makkonen** kertoo ammatilliset vinkit kriisiviestintään. Viestijänä ja journalistina työskennellyt Makkonen on viestintäyhtiö Aina Advisorsin johtava neuvonantaja ja perustajaosakas. Maksuton tapahtuma on tarkoitettu amatikseen viestintää tekeville liiton jäsenille. Kaikkien liiton yhdistysten ammattimaiset viestijäjäsenet ovat tervetulleita mukaan.

Aika: Ke 12.11. klo 17–19

Paikka: SJL:n toimisto, Siltasaarenkatu 18 A, 7.krs, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

journalistiliitto.fi/tapahtumat

Järjestäjä: SJL ja HSI

Järjestätkö tapahtuman tai koulutuksen?

Lähetä tiivis kuvaus tapahtumastasi täältä: journalisti.fi/ilmoittajalle

RTTL:N MEDIASEMINAARI

MEDIA KULTTUURIN TUOTTAJANA JA YLLÄPITÄJÄNÄ

KE 29.10. KLO 12–16 Elokvateatteri Gilda, Helsinki

Mukana muun muassa

Marit af Björkesten, toimitusjohtaja, Yle
Anu Koivunen, professori, mediatutkija, Turun yliopisto
Riina Tanskanen, kuvataiteilija
Lasse Saarinen, toimitusjohtaja, Suomen elokuvasäätiö
Sonja Saarikoski, toimituspäällikkö, Uusi Juttu

Tilaisuuden juontavat

Aleksis Salusjärvi ja Hannamari Hoikkala

Tilaisuudessa on kahvitarjoilu, ja se on maksuton Journalistiliiton jäsenille ja alan opiskelijoille Ilmoittautuminen 29.9.-19.10.2025 www.rttl.fi

RTTL:n koulutusrahaston apurahat ovat RTTL:n jäsenten haettavissa.

Haettavissa on vuonna 2025 600 ja 900 euron ja enimmillään 2000 euron apurahoja.

Hakuaika on 6.10.–2.11.2025. Lisätiedot ja hakemuslomake löytyvät liiton nettisivuilta: rttl.fi

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Siltasaarenkatu 18 A, 7.krs.
00531 Helsinki
Broholmögatan 18 A, 7 vån.
00531 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi
VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistiliitto.fi/sv

A-KASSA / A-KASSAN
a-kassa.fi, 020 690 455
finka.fi, (09) 8689 400

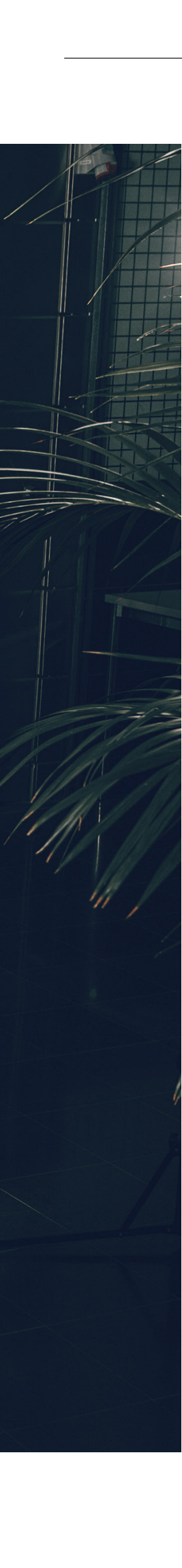

Tuomas Pulsa, 37

- Monikielistä journalismia tekevän *Satakieli*-median vastaava päätoimittaja.
- Toimittaja-tuottaja *Long Playn* metsätoimituksessa ja journalismin opettaja Haaga-Helia AMK:ssa.
- Työskennellyt aiemmin muun muassa toimittajana ja tuottajana *Suomen Kuvalehdessä*.
- Valtiotieteiden maisteri ja medianomi.
- Sienestäjä ja yleisesti metsäihminen.

Satakielen toimituksessa työskentelevät Tuomas Pulsan lisäksi Kati Kelola (vas.) ja Nadiia Fedorova. Pulsa ja Kelola tilaavat ja editoivat juttuja, Fedorova huolehtii julkaisemisesta ja somekanavista.

Satakielen Tuomas Pulsa kättilöi käyntikortteja muualta tulleille tekijöille

Kuvittaja-graafikko Viivi Prokofjevin valinta

"*Satakieli* on Haaga-Helia ammattikorkeakoulun monikielinen media, jota päätoimittaa toimittaja ja opettaja **Tuomas Pulsa**. Lehdessä on aidosti omia aiheita ja kunnianhimoisesti tehtyjä juttuja. Jos monet suomalaiset tiedotusvälineet näkisivät näin paljon vaivaa juttujen ja selvitystyön eteen, suomalainen journalismi olisi tosi paljon parempaa. Vaikka *Satakieli* on syntynyt jatkoaskeleeksi Haaga-Helian maahanmuuttajataustaisten journalistien koulutukselle, se ei ole mikään harjoitus- alusta. Toimittajilla on pääsy paikkoihin ja ihmisiin, jotka jäävät normimedialta huomaamatta. Esimerkkinä juttu siitä, miten Venäjän hyökkäys Ukrainaan muutti Suomessa asuvan venäläistaustaisen tubettajan työn."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti • Sercan Alkan, kuva

Miten saada Suomessa asuvat vieraskieliset kuluttamaan suomalaista journalismia? Miten nostaa heidän yhteisöistään suomalaismediaan aiheita, jotka ovat myös koko väestölle tärkeitä? Miten muualta Suomeen muuttaneet journalistit voivat auttaa tässä ja työllistyä Suomessa?

Näitä kysymyksiä ratkoo työssään Haaga-Helian monikielisen *Satakieli*-median vastaava päätoimittaja **Tuomas Pulsa**. *Satakieli* toimii Haaga-Helian tuella ja säätiörahoituksella.

"Ero kaupalliseen mediaan on, että voimme kokeilla enemmän. Toivon, että pystymme tuottamaan koko alalle hyödyllistä tietoa ja käytäntöjä", Pulsa sanoo.

Pulsa tilaa *Satakieleen* journalismia Suomeen muualta muuttaneilta tekijöiltä. Viime vuoden lopulla *Satakieli* julkaisi freelancetoimittaja **Aleksandr Trifonovin** artikkelin siitä, miten Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikutti suomenvenäläisen vloggaajan **Ilja Redinin** työhön.

Kun Trifonov ehdotti aiheita, Pulsa ajatteli heti sen sopivan *Satakieleen*.

"Redinin ajattelu on sekä Suomen venäjänkielisille että valtaväestölle kiinnostavaa. Samalla jouduin tunnustamaan, että en olisi itse löytänyt aiheita, vaikka Redinin kanavalla on kymmeniä tuhansia tilaajia ja videoilla miljoonia katseluita", Pulsa sanoo.

Toimitustyö vieraskielisten freelancereiden kanssa on yllättävän samanlaista kuin yhteistyö äidinkielenään suomea puhuvien kesken, Pulsa sanoo. Yhteydenpito- ja editointikieli on suomi tai englanti. Lopuksi kirjoittaja versioi jutun muille sovituille julkaisukielille.

Kiinnostavuuden ja monikärkisyyden lisäksi *Satakielen* aihevalintoihin vaikuttaa se, mitä sen kokonaan osa-aikainen toimitus pystyy laadukkaasti kättilöimään.

"Tietenkin toivomme, että aiheemme ovat relevantteja ja osallistuvat keskusteluun, mutta uutisrytmissä emme pysty liikahtelemaan", Pulsa sanoo.

Satakielen ydin ovat sen freelancereiden ideat ja jutut, joiden Pulsa toivoo toimivan myös heidän käyntikortteinaan muualle. Pulsalle työ *Satakielessä* on opettanut, että yhtä "maahanmuuttajayleisöä" ei ole olemassakaan. Esimerkiksi Virosta, Venäjältä ja Ukrainasta Suomeen tulevat venäjänkieliset ovat keskenään erilaisia ihmisiä.

"Jos haluamme tehdä mediaa, joka palvelee ihmisiä, meidän on tunnistettava heidän tarpeensa esimerkiksi maahanmuuttajuuden ohi. Jos joku ei koe journalistista mediaa omakseen, syynä voi olla kielimuuri, mutta myös aihevalinnat tai kertomisen tavat." ●

